

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย” ผู้ศึกษาขอนำเสนอผลการศึกษา โดยแบ่งเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดและการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบ โดยแบ่งเป็นหัวข้อ ดังนี้

- 1.1 โครงสร้างการบริหารองค์กร
- 1.2 ประวัติ / ความเป็นมา
- 1.3 ลักษณะการประกอบธุรกิจ
- 1.4 หลักการดำเนินธุรกิจ
- 1.5 การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
- 1.6 แนวคิดพื้นฐาน
- 1.7 ภาระหน้าที่ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กร

ส่วนที่ 2 รูปแบบ / กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบ โดยแบ่งเป็นหัวข้อ ดังนี้

- 2.1 รูปแบบ
- 2.2 การลงทุน
- 2.3 การมีส่วนร่วมจากพนักงาน และชุมชน
- 2.4 ผลที่ได้รับ
- 2.5 การวางแผนในอนาคต

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทยในอนาคต

ส่วนที่ 4 การอภิปรายผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 แนวคิดและการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม

ต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบ

จากการศึกษาการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย โดยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาจากข้อมูลที่เผยแพร่ขององค์กรเปรียบเทียบ ได้แก่ หนังสือ รายงานประจำปี รายงานการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม วารสาร ข่าว บทความต่าง ๆ และข้อมูลทางเว็บไซต์ขององค์กรเปรียบเทียบ เพื่อศึกษาการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ขององค์กรเปรียบเทียบ ผู้ศึกษาได้นำเสนอข้อมูล โดยแบ่งเป็นรายละเอียด ดังนี้

1. โครงสร้างการบริหารองค์กร

การดำเนินการด้านใด ๆ ขององค์กรเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพได้นั้น คงปฏิเสธไม่ได้ว่า การจัดโครงสร้างการบริหารขององค์กรเป็นความเกี่ยวข้องที่เป็นส่วนสำคัญ เปรียบได้เป็นรากฐานที่จะทำให้การดำเนินการนั้นเติบโตต่อไปอย่างยั่งยืนเป็นผลสำเร็จได้

เช่นเดียวกับ องค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กร การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบแต่ละองค์กรนั้น ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการโครงสร้างการบริหารขององค์กรเป็นส่วนสำคัญร่วมด้วย ซึ่งก่อนที่องค์กรเปรียบเทียบแต่ละองค์กรจะมีการจัดการโครงสร้างการบริหารองค์กรที่เป็นดังปัจจุบันนี้ ย่อมมีที่มาจาก ประวัติ / ความเป็นมาของแต่ละองค์กร ลักษณะการประกอบธุรกิจ และหลักการดำเนินธุรกิจ เป็นลำดับ ซึ่งแต่ละองค์กรเปรียบทั้ง 3 องค์กร ต่างก็มีความเหมือนและมีความต่างของประวัติ / ความเป็นมา ลักษณะการประกอบธุรกิจ และหลักการดำเนินธุรกิจ ขององค์กร คือ

1.1 ประวัติ/ ความเป็นมา องค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กร ต่างก็เป็นองค์กรที่มีประวัติ / ความเป็นมาอันยาวนานหลายทศวรรษ ถ้านับจากปีที่เริ่มต้นกำเนิด หรือก่อตั้ง บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ SCG เป็นบริษัทที่มีประวัติก่อตั้งยาวนานที่สุด เกือบร้อยปี รองมาคือ บริษัท ซีพี เซเว่น อีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน) หรือ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) 80 กว่าปี และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) หรือ ปตท. 30 กว่าปี แต่ถ้าเริ่มจากการก่อตั้งในประเทศไทย SCG เป็นบริษัทที่มีประวัติก่อตั้งยาวนานที่สุด เกือบร้อยปี รองมาคือ ปตท. 30 กว่าปี และ ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) 20 กว่าปี ปตท.และ SCG มีต้นกำเนิดในประเทศไทย แต่ ซีพี ออลล์ ต้นกำเนิดจากประเทศสหรัฐอเมริกา

ทั้ง 3 องค์กร เป็นบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นบริษัทมหาชน จำกัด ด้วยทุนจดทะเบียนที่ไม่ต่ำกว่า 1,000 ล้านบาท จากข้อมูลล่าสุดที่ระบุในรายละเอียดของแต่ละองค์กร ปตท. มีทุนจดทะเบียนมากที่สุด 20,000 ล้านบาท โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ร้อยละ 51 รองมาคือ ซีพี ออลล์ ทุนจดทะเบียน 4,500 ล้านบาท โดยมีบริษัทในเครือซีพีเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ร้อยละ 41 และ SCG ทุนจดทะเบียน 1,600 ล้านบาท สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ร้อยละ 30 นอกจากนี้ องค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กร ยังเป็นบริษัท ที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย ถ้าเอ่ยชื่อทั้ง 3 องค์กร ในแวดวงธุรกิจ ย่อมไม่มีใครไม่รู้จัก การประกอบธุรกิจ ผลิตภัณฑ์ และการบริการขององค์กร

1.2 ลักษณะการประกอบธุรกิจ องค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กร ต่างก็เป็นองค์กรที่มีการประกอบธุรกิจที่เหมือนและต่างกัน คือ ณ ปี 2550 SCG ดำเนินธุรกิจหลักด้านซีเมนต์ และธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง มีจำนวนบริษัทรวมมากที่สุด กว่า 100 บริษัท รองมาคือ ปตท. ดำเนินธุรกิจหลักด้านปิโตรเลียมและธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวนบริษัทรวม 45 บริษัท และ ซีพี ออลล์ ดำเนินธุรกิจหลักด้านร้านสะดวกซื้อและธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวนบริษัทรวม 11 บริษัท องค์กรที่มีพนักงานรวมมากที่สุด คือ ซีพี ออลล์ มีจำนวนพนักงานกว่า 60,000 คน รองมาคือ ปตท. มีจำนวนพนักงานประมาณ 25,000 คน และ SCG มีจำนวนพนักงานรวม 10,630 คน

องค์กรที่มีการประกอบธุรกิจที่คล้ายคลึงกันบ้าง คือ ธุรกิจปิโตรเคมี ของ ปตท. และธุรกิจเคมีภัณฑ์ ของ SCG ที่เป็นการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเคมี ส่วน ซีพี ออลล์ นั้น ไม่มีธุรกิจใด ๆ ที่มีลักษณะการประกอบธุรกิจที่เหมือนหรือคล้ายคลึง ปตท. หรือ SCG เนื่องจาก ซีพี ออลล์ เป็นธุรกิจที่ประกอบธุรกิจที่เน้นให้บริการเกี่ยวกับร้านค้าและผลิตสินค้าอุปโภค บริโภค เพื่อจำหน่ายในร้านค้าเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งต่างจาก ปตท. และ SCG ที่ประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมหนัก เช่น ปตท. มีโรงงานขนาดใหญ่ในการผลิตปิโตรเคมี โรงกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และโรงแยกก๊าซธรรมชาติ และ SCG มีโรงงานการผลิตปูนซีเมนต์ เคมีภัณฑ์ และกระดาษ นอกจากนี้ในส่วนอื่น ๆ จะเป็นผลิตภัณฑ์และการบริการที่แตกต่างกัน มิได้เป็นคู่แข่งทางการค้าต่อกัน ซึ่งแต่ละองค์กรต่างสร้างธุรกิจอื่น ๆ ขึ้นมาในกลุ่มบริษัทในเครือ เพื่อรองรับการดำเนินการประกอบธุรกิจหลักขององค์กร เช่น ปตท. สร้างกลุ่มธุรกิจปิโตรเลียมขั้นปลาย ประกอบด้วย ธุรกิจน้ำมัน ดำเนินการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม หน่วยธุรกิจการค้าระหว่างประเทศดำเนินการส่งออกผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เพื่อรองรับการดำเนินการของกลุ่มปิโตรเลียมขั้นต้น คือ หน่วยธุรกิจสำรวจ และผลิตปิโตรเลียมที่ดำเนินการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมที่ได้มา SCG สร้างธุรกิจผลิตภัณฑ์ก่อสร้างดำเนินการผลิตและจำหน่ายสินค้าวัสดุก่อสร้าง ซึ่งใช้ปูนซีเมนต์จากธุรกิจซีเมนต์

ที่ดำเนินการผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าวัสดุก่อสร้างที่ผลิตขึ้น และสร้างธุรกิจจัดจำหน่าย เพื่อรองรับการดำเนินการจัดจำหน่ายและจัดส่งสินค้าในธุรกิจเคมีภัณฑ์ ธุรกิจซีเมนต์ ธุรกิจกระดาษ และธุรกิจผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง ส่วน ซีพี ออลล์ ได้มีการสร้างธุรกิจโรงเรียนอาชีวศึกษาด้านค้าปลีก ผลิตบุคคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านการค้าปลีก สร้างธุรกิจผลิตและจำหน่ายอาหารแช่แข็ง และเบเกอรี่ ธุรกิจเป็นตัวแทนรับชำระค่าสินค้าและบริการ ธุรกิจให้บริการชำระค่าสินค้าและบริการผ่านบัตรสมาร์ตการ์ด เพื่อการผลิตสินค้าและการบริการในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น สร้างธุรกิจจำหน่ายและซ่อมแซมอุปกรณ์ค้าปลีก ธุรกิจให้บริการด้านระบบสารสนเทศ เพื่อจำหน่าย ซ่อมแซม จัดระบบสารสนเทศการค้าปลีกในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น สร้างธุรกิจบริการขนส่งและกระจายสินค้า เพื่อจัดส่งสินค้าให้กับร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ซึ่งการสร้างธุรกิจต่าง ๆ ดังกล่าว วัตถุประสงค์หลักเพื่อรองรับการขยายสาขาของธุรกิจร้านสะดวกซื้อ เซเว่น อีเลฟเว่น

1.3 หลักการดำเนินธุรกิจ องค์การเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์การ ต่างสร้างหลักในการดำเนินธุรกิจร่วมกันขึ้นมาในองค์การเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการร่วมกันของบริษัทในเครือบริษัทเดียวกัน โดยแต่ละองค์การอาจกำหนดเป็น วิสัยทัศน์ พันธกิจ อุดมการณ์ ค่านิยม หรือปรัชญาขององค์กร ตามแต่จะใช้ถ้อยคำเรียกที่แตกต่างกัน แต่ทุกองค์การต่างมีวัตถุประสงค์เดียวกันในการกำหนดหลักการดำเนินธุรกิจเพื่อตอบสนองทุกความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ มั่นใจในคุณภาพของสินค้าและบริการขององค์กร ด้วยความใส่ใจขององค์กรในการผลิตสินค้าและบริการที่ดีมีคุณภาพ แต่ละองค์การได้มีการนำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมมากำหนดเป็นหลักการดำเนินธุรกิจขององค์กร โดยกำหนดร่วมอยู่ในนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรืออุดมการณ์ขององค์การเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์การ เพื่อการบริหารธุรกิจในการผลิตสินค้าและบริการควบคู่ไปกับการใส่ใจดูแลมิให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในการผลิต ช่วยเหลือชุมชน สังคม ที่องค์กรเข้าไปมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมที่องค์กรธุรกิจควรพึงปฏิบัติต่อสังคม เป็นตัวอย่างให้องค์กรธุรกิจอื่นนำไปปฏิบัติ เพื่อเป็นการสร้างประโยชน์สุขอย่างยั่งยืนร่วมกันให้กับทุกชุมชนในสังคมไทย เช่น ปตท. มีหลักการในการดำเนินธุรกิจ โดยกำหนดเป็น วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมองค์กร และการกำกับดูแลกิจการที่ดี SCG กำหนดเป็นอุดมการณ์ วิสัยทัศน์ และการกำกับดูแลกิจการที่ดี ส่วน ซีพี ออลล์ กำหนดเป็น ปรัชญาขององค์กร วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัฒนธรรมองค์กรและการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยทั้ง 3 องค์การ คือ

ปตท. SCG และ ซีพี ออลล์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และการกำกับดูแลกิจการที่ดี แต่ ปตท. มีการกำหนดค่านิยมองค์กร ซึ่ง SCG และ ซีพี ออลล์ ไม่ได้กำหนดไว้ แต่ ซีพี ออลล์ กำหนดปรัชญาองค์กรและ วัฒนธรรมองค์กร ซึ่ง ปตท. และ ซีพี ออลล์ ไม่ได้กำหนดไว้ การกำหนดหลักการดำเนินธุรกิจดังกล่าว เพื่อ**จุดมุ่งหมายหลักหรือจุดหมายสูงสุด** ของแต่ละองค์กร คือ ปตท. มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ “การนำพาประเทศไปสู่การเติบโต เป็นพลังแห่งความยั่งยืน เพื่ออนาคตของชาติและคนไทยทุกคน “ SCG มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ “SCG มุ่งมั่นเป็นพลเมืองดี ที่สร้างความสำเร็จก้าวหน้าอย่างยั่งยืนให้กับอาเซียน” ซีพี ออลล์ มีจุดมุ่งหมายหลักสูงสุด คือ ความเป็นอยู่ที่ดีและความพึงพอใจของลูกค้า ดังคำกล่าว “เพื่อนที่รู้ใจ ใกล้ตัวคุณ”

หลักการในการดำเนินธุรกิจขององค์กรเปรียบเทียบกับแต่ละองค์กรยังมีความเหมือนหรือแตกต่างกัน ดังนี้ **วิสัยทัศน์** ปตท. จะมุ่งเน้นว่าองค์กรควรมีคุณลักษณะ ที่มีการบริหารทรัพยากรทุนอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้พลังร่วมของกลุ่มและทีมงานที่มีภาวะผู้นำ ปฏิบัติตามค่านิยมที่มุ่งมั่นดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและยึดหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นวัฒนธรรมและค่านิยมหลักขององค์กรในการยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เพื่อการเติบโตเป็นบริษัทชั้นนำของภูมิภาคที่กำลังเติบโตบนเวทีโลก โดยมุ่งสู่องค์กรไทยชั้นนำระดับโลก ด้วยธุรกิจพลังงานและปิโตรเคมีครบวงจร โดยมีฐานธุรกิจที่แข็งแกร่งภายในประเทศ , SCG จะมุ่งเน้นที่คนขององค์กรเป็นรากฐานสำคัญขององค์กร โดยเชื่อมั่นว่าคนขององค์กรต้องมีความเก่งและความดี จึงจะสามารถสร้างความเจริญเติบโตของพนักงานร่วมไปกับองค์กรและสังคมรอบข้างได้ เป็นการรวมพลังของพนักงานเพื่อสร้างอนาคตขององค์กรให้เติบโตไปอย่างพร้อมกัน ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ “จะเป็นผู้นำตลาดในภูมิภาคที่มุ่งดำเนินธุรกิจควบคู่กับการเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนให้แก่อาเซียนและชุมชนที่เข้าไปดำเนินงาน” และ ซีพี ออลล์ คือ “เราให้บริการความสะอาดกับทุกชุมชน” มุ่งเน้นในการให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับทุกคนในชุมชนและสังคมรอบข้าง สามารถซื้อสินค้าเพื่อการอุปโภค บริโภคและได้รับการบริการคุณภาพที่ดี จากร้านสะดวกซื้อ เซเว่น อีเลฟเว่น ที่มีเกือบทุกพื้นที่ในประเทศไทยกว่า 4,000 สาขา ได้ตลอดทุกวันทุกเวลา ในราคาย่อมเยา ที่ไม่ไกลจากการเดินทาง โดยทั้ง 3 องค์กร ต่างมีวิสัยทัศน์ที่ให้ความสำคัญกับบุคลากรที่จะเป็นรากฐานในการดำเนินธุรกิจขององค์กรเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการดำเนินธุรกิจโดยอยู่ร่วมและเติบโตไปกับชุมชนและสังคมได้ โดยต้องมีการดำเนินการธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ดังที่องค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กร ได้กำหนด**หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี**ขององค์กร ที่เป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อสังคม ตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ เป็นข้อพึงปฏิบัติที่ดี คือ การกำหนดสิทธิของผู้ถือ

หุ้นและการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นต้องมีความเท่าเทียมกัน การดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงบทบาทของบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเปิดเผยข้อมูลเพื่อความโปร่งใสขององค์กร และคณะกรรมการของบริษัท ต้องมีความรับผิดชอบต่อการดำเนินการขององค์กร ซึ่ง ทั้ง 3 องค์กรต่างมีการกำหนดหลักการดังกล่าวอย่างครบถ้วน สำหรับหลักการ ดำเนินธุรกิจ หลักอื่น ๆ ที่มีการกำหนดเป็นนโยบายที่มีคำเรียกในคำต่างแต่ละองค์กรนั้นต่างก็มีวัตถุประสงค์เดียวกันเพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการให้พนักงานและทุกคนในองค์กรยึดหลักเป็นแนวทางปฏิบัติงานร่วมกัน

ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบกับแต่ละองค์กรมีความเกี่ยวเนื่องต่อโครงสร้างการบริหารองค์กรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอรายละเอียดพื้นฐานโดยสังเขปของโครงสร้างการบริหารองค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กร ได้แก่ ประวัติ/ ความเป็นมา การประกอบธุรกิจ และหลักการดำเนินธุรกิจ ตามรายละเอียด ดังนี้

1.1 ประวัติ/ ความเป็นมา

ประวัติ / ความเป็นมา เป็นรายละเอียดพื้นฐานสำคัญลำดับแรก ที่ควรทราบเพื่อให้เห็นภาพและรู้จักองค์กรนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้นว่ามีการดำเนินการเป็นมาอย่างไรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะแต่ละองค์กรย่อมมี ประวัติ / ความเป็นมา ที่แตกต่างกัน ทั้งจากลักษณะของการประกอบธุรกิจ ผลิตภัณฑ์ และการบริการ ผู้ศึกษาจึงได้เรียบเรียงลำดับเหตุการณ์ความเป็นมาขององค์กรเปรียบเทียบแต่ละองค์กร ดังนี้

1.1.1 บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.)

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) หรือ ปตท. เป็นหนึ่งในองค์กรชั้นนำในประเทศไทย ที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานกว่า 30 ปี เริ่มก่อตั้งขึ้นในช่วงวิกฤตการณ์น้ำมันโลก ครั้งที่ 2 ซึ่งทั่วโลกกำลังเกิดภาวะขาดแคลนน้ำมัน รัฐจึงจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดำเนินการจัดหาน้ำมันเพื่อใช้ในประเทศให้เพียงพอ โดยใช้ชื่อว่า การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ต่อมาภายหลัง จึงได้ทำการแปลงหุ้นและจดทะเบียนเป็น บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งผู้ศึกษาได้เรียงลำดับความสำคัญขององค์กร (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2551, น. 5) ดังนี้

ปี พ.ศ. 2521 การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย หรือ ปตท. ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2521 ตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2521 เพื่อดำเนินธุรกิจหลักด้านปิโตรเลียมและธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับปิโตรเลียม

ปี พ.ศ. 2542 ปตท. ได้แปลงสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ภายใต้พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542

ปี พ.ศ. 2544 ในวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2544 คณะรัฐมนตรี ณ ขณะนั้น ได้มีมติเห็นชอบ เรื่องการแปลงทุนเป็นทุนเรือนหุ้นของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย โดยให้ ภาครัฐมีสัดส่วนการถือหุ้น ปตท. ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 และให้คงสถานะเป็นบริษัท น้ำมันแห่งชาติ ต่อมา ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2544 จึงได้จัดตั้งเป็น บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.) ด้วยทุนจดทะเบียนเริ่มแรก 20,000 ล้านบาท และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2544 โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่

1.1.2 บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (SCG)

บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ SCG เป็นหนึ่งในองค์กรชั้นนำในประเทศไทย ที่มีประวัติ / ความเป็นมาอันยาวนานเกือบร้อยปี เริ่มก่อตั้ง บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด โดยคนไทย ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 เพื่อดำเนินธุรกิจผลิตปูนซิเมนต์ ต่อมาจึงได้ขยายกิจการเพิ่มขึ้นเรื่อยมาและปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานเป็นเครือซิเมนต์ไทย ภายหลังจึงได้ทำการจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งผู้ศึกษาได้เรียงลำดับความเป็นมา โดยแบ่งเป็นช่วงทศวรรษ ตามที่ระบุในเว็บไซต์ (บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2551) มีรายละเอียด ดังนี้

ปี พ.ศ. 2456-2466 ทศวรรษแรก ของการก่อตั้ง บริษัทปูนซิเมนต์ไทย ซึ่งตรงกับช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 บริษัทฯ ได้เริ่มผลิตปูนซิเมนต์ขึ้น ครั้งแรกที่บางซื่อ กรุงเทพมหานคร ซึ่งปูนซิเมนต์ที่ผลิตได้ นอกจากจะจำหน่ายในประเทศแล้ว ยังสามารถส่งจำหน่ายไปยังประเทศใกล้เคียงเพิ่มเติมได้

ปี พ.ศ. 2467-2510 บริษัทฯ ได้ขยายกำลังการผลิต ขยายกิจการ และเปิดโรงงานเพิ่ม

ปี พ.ศ. 2511-2521 ในปี 2515 บริษัทฯ ได้ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานเป็นเครือซิเมนต์ไทย และใช้สัญลักษณ์ใหม่ร่วมกันคือช้างเผือกในรูปหกเหลี่ยม

ในปี 2518 ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ 1,600 ล้านบาท ปัจจุบันผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ได้แก่ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ถือหุ้นร้อยละ 31.93 ส่วนที่เหลือเป็นการถือโดยสถาบันและนักลงทุนทั่วไป

ปี พ.ศ. 2522-2532 ในปี 2524 บริษัทฯ ได้ทำการหยุดการผลิตปูนซิเมนต์ที่โรงงานบางซื่อ แต่มิได้หยุดยั้งการขยายธุรกิจทั้งต่อเนื่องและต่างแขนง อีกทั้งยังมีการร่วมทุนกับบริษัทชั้นนำ ในต่างประเทศ อาทิ ธุรกิจปิโตรเคมี กระดาษและบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งมีการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้ามาช่วย ในงานด้านต่าง ๆ ของบริษัทฯ เป็นอย่างมาก

ปี พ.ศ. 2533-2543 โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ของบริษัทฯ ที่เขาวง จ.สระบุรี ซึ่งเป็นโรงงานที่มีหม้อเผาที่ใหญ่ที่สุดในโลก ได้เริ่มผลิตโดยการนำระบบ การบริหารคุณภาพงานทั่วทั้งองค์กร มาเป็นนโยบายหนึ่งในการบริหารธุรกิจ ทำให้บริษัทฯ ในเครือจำนวนมาก ได้รับการรับรองและยอมรับในระดับสากล

ปี พ.ศ.2544-ปัจจุบัน ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำในการดำเนินธุรกิจตามหลักบรรษัทภิบาลทั้งระดับประเทศและระดับสากล นับเป็นสิ่งยืนยันถึงความมุ่งมั่นดำเนินงานอย่างเปิดเผย โปร่งใส และตรวจสอบได้ (บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2551)

นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการก่อตั้ง มูลนิธิซีเมนต์ไทย ขึ้นเพื่อดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้างประโยชน์สุขอย่างยั่งยืนร่วมกันให้กับทุกชุมชนและประเทศที่เข้าไปดำเนินธุรกิจ ซึ่งมีความเป็นมา (มูลนิธิซีเมนต์ไทย, 2551, น. 10-11) ดังนี้

ปี พ.ศ. 2506 บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ดำเนินกิจการครบ 50 ปี และบริษัทกระเบื้องกระดาศไทย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือดำเนินกิจการครบ 25 ปี บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด จึงจัดตั้งกองทุนเพื่อนำดอกผลไปใช้ประโยชน์แก่สังคม โดยมีเงินทุนเริ่มต้น 75,000 บาท และ บริษัท เอฟ.แอล.สมิธ จำกัด แห่งประเทศเดนมาร์ก ซึ่งเป็นบริษัทคู่ค้าร่วมบริจาคเงินแก่กองทุนอีก 25,000 แคนชิโครเซอร์ หรือประมาณ 75,000 บาท ตามอัตราแลกเปลี่ยนเงินในเวลานั้น

ปี พ.ศ. 2510 กองทุนดังกล่าวได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิซีเมนต์ไทย

ปี พ.ศ. 2535 มูลนิธิได้รับการประกาศเป็นองค์การสาธารณกุศลตามประกาศกระทรวงการคลังว่าด้วยภาษีเงินได้และภาษีมูลค่าเพิ่ม

ปี พ.ศ.2547 มูลนิธิซีเมนต์ไทยปรับโครงสร้างองค์กรและกระบวนการทำงาน เพื่อทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมถึงมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมรูปแบบการดำเนินงานต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์และ สภาพความจำเป็นของสังคม ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการมูลนิธิซีเมนต์ไทย ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงของเครือซีเมนต์ไทย (SCG) อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ที่มุ่งมั่นของ SCG ในการ “ถือนั่นใน ความรับผิดชอบต่อสังคม” ต่อเนื่องมาตลอด (บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), 2551, น. 10-11)

ทั้งนี้ SCG ได้บริจาคเงินและหุ้นเป็นกองทุนเพิ่มเติมให้มูลนิธิซีเมนต์ไทย (SCG Foundation) ใช้ดอกผลทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ อีกทั้งยึดถือเป็นแนวทางต่อมาว่าในปีใดมูลนิธิฯ มีรายได้จากเงินปันผลน้อย บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) จะจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งมาให้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่นและต่อเนื่อง

1.1.3 บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)

บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) หรือเดิมชื่อ บริษัท ซีพี ซีพี เซเว่น อีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นชื่อร้านค้าสะดวกซื้อที่เป็นที่รู้จักกันมาก มีต้นกำเนิดจากประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. 2470 ชื่อดั้งเดิมของบริษัทฯ คือ บริษัท เซาท์แลนด์ ไรซ์ (เซาท์แลนด์ คอร์ปอเรชั่น) ซึ่งเริ่มต้นกิจการผลิตและจำหน่ายน้ำแข็ง ต่อมาได้นำสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ มาจำหน่าย เพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้แก่ลูกค้า จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น Tote'm Store และในปี พ.ศ. 2489 เปลี่ยนชื่อเป็น Seven Eleven (เซเว่น อีเลฟเว่น) เพื่อรองรับการขยายกิจการและสื่อถึงเวลาที่เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่ 07.00 – 23.00 น. นับจากนั้นเป็นต้นมา เซเว่นอีเลฟเว่น กลายเป็นรูปแบบการค้าปลีกที่ได้รับความนิยมจนมีการขยายสาขาไปทั่วโลก และเริ่มดำเนินกิจการในประเทศไทย ตามรายละเอียด (บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน), 2551, น. 94) ดังนี้

ปี พ.ศ. 2531 รัฐบาลไทยใช้เครื่องหมายการค้า “7- Eleven” มาจาก 7- Eleven, Inc สหรัฐอเมริกาและเริ่มก่อตั้งบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจร้านค้าสะดวกซื้อภายใต้ชื่อ “7- Eleven” ต่อมาเปลี่ยนชื่อจาก “บริษัท ซีพี คอนวีเนียนสโตร์ จำกัด เป็น “บริษัท ซีพี เซเว่นอีเลฟเว่น จำกัด” และได้เปิดร้านสาขาแรกที่ซอยพัฒนาพงษ์ในปี 2533

ปี พ.ศ. 2537 เริ่มจัดตั้งบริษัทในเครือขึ้นเพื่อรองรับการประกอบธุรกิจที่มีการขยายกิจการในแต่ละปีตามลำดับ คือ บริษัทเคาน์เตอร์เซอร์วิส จำกัด, บริษัท ซีพี ค้าปลีกและการตลาด จำกัด (2539), บริษัท รีเทลลิงค์ (ประเทศไทย) จำกัด (2542), Shanghai Lotus Supermarket Chain Store Co.,Ltd. ในสาธารณรัฐประชาชนจีน (2543) บริษัท ไทยสมาร์ตคาร์ด จำกัด (2544), จัดตั้งบริษัท โกซอฟท์ (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท เอ็ม เอ เอ็ม ฮาร์ท จำกัด บริษัท ไดนามิค แมเนจเม้นท์ จำกัด (2546), บริษัท ศึกษาวิวัฒน์ จำกัด (2547), บริษัท ปัญญาธรา จำกัด (2549)

ปี พ.ศ. 2542 จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2542

ปี พ.ศ. 2548 เริ่มเปิดดำเนินการ โรงเรียนปัญญาวิวัฒน์เทคโนโลยี เป็นช่องทางซึ่งเป็นสถาบันอาชีวศึกษาที่มุ่งผลิตบุคลากรที่เชี่ยวชาญงานค้าปลีก

ปี พ.ศ. 2550 เปลี่ยนชื่อบริษัท เดิมชื่อ บริษัท ซีพี เซเว่นอีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน) เป็น บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) และจัดตั้ง “สถาบันเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ เทคโนโลยีธุรกิจ เปิดสอนในระดับปริญญาตรีและโท เพื่อเป็นสถาบันผลิตบุคลากรป้อนบริษัทในเครือ

1.2 ลักษณะการประกอบธุรกิจ

องค์กรธุรกิจแต่ละองค์กร ย่อมมีลักษณะการประกอบธุรกิจที่อาจมีความเหมือนหรือแตกต่างกันไปแต่ละองค์กร แต่โดยส่วนใหญ่ เพื่อการรองรับการเติบโตขององค์กรนั้น ๆ แต่ละองค์กรมักจะประกอบธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจต่าง ๆ ในกลุ่มบริษัทขององค์กร ดังเช่น องค์กรเบียร์เบบี๋ทั้ง 3 องค์กร ซึ่งมีการประกอบธุรกิจธุรกิจต่าง ๆ เพื่อรองรับและส่งเสริมการดำเนินธุรกิจของกลุ่มบริษัทในเครือ โดยจำแนกเป็นลักษณะของการประกอบธุรกิจ ตามรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.)

ปตท. (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2551, น. 5-7) ดำเนินธุรกิจเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการก๊าซธรรมชาติแบบครบวงจร (Integrated Gas Company) มีบทบาทสำคัญในธุรกิจการจัดจำหน่ายและการค้าระหว่างประเทศสำหรับผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและปิโตรเคมี รวมทั้งมีการลงทุนในธุรกิจปิโตรเคมีและการกลั่นในประเทศไทย และดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ผ่านการลงทุนในบริษัทต่าง ๆ รวม 45 บริษัท มีพนักงานรวมทั้งสิ้น จำนวน 10,630 คน (ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2550) (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2551, น. 2)

ลักษณะการประกอบธุรกิจของ ปตท. แบ่งออกเป็นกลุ่มธุรกิจปิโตรเลียมขั้นต้นและก๊าซธรรมชาติ และกลุ่มธุรกิจปิโตรเลียมขั้นปลาย รายละเอียด (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2551, น. 5-7) ดังนี้

1. กลุ่มธุรกิจปิโตรเลียมขั้นต้นและก๊าซธรรมชาติ ประกอบด้วย

- หน่วยธุรกิจสำรวจและผลิตปิโตรเลียม ดำเนินธุรกิจผลิตและสำรวจปิโตรเลียมผ่านบริษัทย่อยของ ปตท. คือ บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) (ปตท. สผ.)

- หน่วยธุรกิจก๊าซธรรมชาติ ทำหน้าที่จัดหาก๊าซธรรมชาติทั้งในและต่างประเทศ ขนส่งก๊าซธรรมชาติผ่านระบบท่อ ส่งแยกก๊าซธรรมชาติและจัดจำหน่าย นอกจากนี้ ยังมีการลงทุนในบริษัทในกลุ่มที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับก๊าซธรรมชาติทั้งในและต่างประเทศ

2. กลุ่มธุรกิจปิโตรเลียมขั้นปลาย ประกอบด้วย

- หน่วยธุรกิจน้ำมัน ดำเนินธุรกิจการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมรวมทั้งการค้าปลีก (Retail Marketing) ผ่านสถานีบริการน้ำมันของ ปตท. ครอบคลุมทั่วประเทศกว่า

1,200 แห่ง (ไม่รวมสถานีบริการน้ำมันเจ็ท 146 แห่ง) (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), สืบค้นเมื่อ วันที่ 2 ธันวาคม 2551) รวมถึงการดำเนินธุรกิจเสริมในสถานีบริการและตลาดขายส่งน้ำมัน เชื้อเพลิง และตลาดพาณิชย์ (Commercial Marketing) ซึ่งเป็นการจัดจำหน่ายให้กับลูกค้าที่เป็น ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ อุตสาหกรรมและพาณิชย์ บริษัทสายการบินและเรือขนส่ง เป็นต้น

- หน่วยธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ประกอบธุรกิจด้านการจัดการ การนำเข้า การส่งออกและการค้าระหว่างประเทศ ครอบคลุมน้ำมันดิบ คอนเดนเสท ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ปิโตรเคมี รวมถึงผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมพิเศษอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทำการค้า ระหว่างประเทศ การบริหารความเสี่ยงจากราคาน้ำมัน และการจัดหาเรือขนส่งทางระหว่าง ประเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของ ปตท. และบริษัทในเครือให้มีศักยภาพ

- หน่วยธุรกิจปิโตรเคมีและการกลั่น ปตท. ลงทุนในธุรกิจปิโตรเคมี ผ่าน บริษัทในกลุ่ม ปตท. ซึ่งผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีขั้นต้น ชั้นกลางและ เม็ดพลาสติกประเภทต่าง ๆ พร้อมดำเนินธุรกิจการตลาดทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งให้บริการ สาธารณูปโภค และโลจิสติกส์แบบครบวงจร และลงทุนในธุรกิจโรงกลั่น ผ่านบริษัทในกลุ่ม ปตท. พร้อมดำเนินธุรกิจ ขายน้ำมันดิบที่ ปตท. จัดหามาจากแหล่งน้ำมันในประเทศและต่างประเทศ ให้แก่โรงกลั่น รวมถึงรับซื้อผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปจากโรงกลั่น เพื่อจำหน่ายต่อให้แก่ลูกค้าของ หน่วยธุรกิจน้ำมัน

นอกเหนือจากเป้าหมายเชิงพาณิชย์ในการทำรายได้และกำไรจากธุรกิจ การสร้างความสามารถในการแข่งขันระดับสากลและมีการบริหารจัดการ การกำกับดูแลที่ดีเป็นที่ ยอมรับของสาธารณชน ปตท. ยังมุ่งเน้นการดูแลสังคม รวมทั้งสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

1.2.2 บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (SCG)

SCG (บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), 2551, น. 20-23) กลุ่ม บริษัทชั้นนำของประเทศและภูมิภาคอาเซียนมีลักษณะการประกอบธุรกิจ โดยแบ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่ สำคัญ 5 ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจเคมีภัณฑ์ (SCG Chemicals) ธุรกิจกระดาษ (SCG Paper) ธุรกิจ ซีเมนต์ (SCG Cement) ธุรกิจผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง (SCG Building Materials) และธุรกิจ จัดจำหน่าย (SCG Distribution) มีบริษัทใน SCG กว่า 100 บริษัท มีพนักงานทั้งสิ้นประมาณ 25,000 คน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ธุรกิจเคมีภัณฑ์ (SCG Chemicals)

ธุรกิจเคมีภัณฑ์ (SCG Chemicals) ผลิตและจำหน่ายเคมีภัณฑ์ครบ วงจร ตั้งแต่ขั้นต้น ได้แก่ โอลิฟินส์ ชั้นกลาง ได้แก่ สไตรีนโมโนเมอร์ กรดเทเรพทาติก (PTA) และ เมธิลเมตาครีเลต (MMA) และชั้นปลาย ได้แก่ เม็ดพลาสติกหลักทั้ง 4 ประเภท คือ โพลีเอทิลีน

โพลีโพรไพลีน โพลีไวนิลคลอไรด์ และโพลีสไตรีน โดยเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของประเทศ และเป็นผู้ผลิตชั้นนำในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตลอดจนได้ร่วมทุนกับบริษัทด้านเคมีภัณฑ์ระดับโลก อาทิ ดาว เคมิคอล (สหรัฐอเมริกา) มิตซูย เคมิคอล และมิทซูบิชิ เรยอน (ญี่ปุ่น) นอกจากนี้ ธุรกิจยังมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการผลิตและจัดจำหน่ายให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้ระบบการจัดการผลผลิตทั่วทั้งองค์กร (TPM) และระบบบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM) เพื่อลดต้นทุนและควบคุมคุณภาพของกระบวนการผลิต รวมทั้งได้ขยายการลงทุนและฐานการผลิตไปยังประเทศ เวียดนาม อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาชนจีน และอิหร่าน

2. ธุรกิจกระดาษ (SCG Paper)

ธุรกิจกระดาษ (SCG Paper) เป็นผู้นำในอุตสาหกรรมการผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษและบรรจุภัณฑ์ของประเทศไทย และในภูมิภาคอาเซียน ผลิตภัณฑ์คุณภาพมาตรฐานโลกเป็นที่ยอมรับของลูกค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มกิจการหลัก คือ

1) กิจการเยื่อกระดาษและกระดาษพิมพ์เขียน ผลิตภัณฑ์หลัก ได้แก่ เยื่อกระดาษจากไม้ยูคาลิปตัส ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตกระดาษ และกระดาษพิมพ์เขียน ซึ่งใช้ในการพิมพ์นิตยสาร ทำกระดาษสมุด กระดาษพิมพ์ตำราเรียนกระดาษถ่ายเอกสาร หีบห่อบรรจุภัณฑ์บางประเภท และฉลากต่าง ๆ

2) กิจการกระดาษอุตสาหกรรมและบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์หลัก ได้แก่ กระดาษอุตสาหกรรมสำหรับใช้ทำกล่องกระดาษลูกฟูกหลายชั้น ถุงช้อปปิ้ง แกนกระดาษ ผลิตภัณฑ์แปรรูปสำเร็จรูป กระดาษทำแผ่นยิปซัมบอร์ด กระดาษกล่องชาวเคลือบ และกล่องกระดาษลูกฟูกประเภทต่าง ๆ ซึ่งใช้งานด้านหีบห่อบรรจุภัณฑ์ โดยเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ในประเทศไทยและเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดในประเทศฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ยังได้ขยายการลงทุนและฐานการผลิตไปยังเวียดนาม มาเลเซีย และสิงคโปร์

3. ธุรกิจซีเมนต์ (SCG Cement)

ธุรกิจซีเมนต์ (SCG Cement) ผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์ คอนกรีตผสมเสร็จ ผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ขาว และวัสดุทนไฟ รวมทั้งให้บริการด้านเทคนิคและการติดตั้งโรงงานแก่ลูกค้าทั้งในและนอก SCG โดยสามารถรักษาความเป็นผู้นำด้านธุรกิจซีเมนต์ในประเทศได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นหนึ่งในผู้ส่งออกปูนซีเมนต์รายใหญ่ของโลกนอกจากนี้ ยังมีแผนขยายฐานการผลิตไปสู่ภูมิภาคอาเซียน ซึ่งเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูงในอนาคต โดยตั้งโรงงานปูนซีเมนต์ที่เมืองกัมปอตประเทศกัมพูชา ซึ่งได้ก่อสร้างแล้วเสร็จพร้อมเริ่มผลิตและจัดจำหน่าย

แล้วตั้งแต่ต้นปี 2551 และอยู่ระหว่างศึกษาโอกาสในการตั้งโรงงานปูนซีเมนต์ในภูมิภาคอาเซียนเพิ่มเติม

4. ธุรกิจผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง (SCG Building Materials)

ธุรกิจผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง (SCG Building Materials) ผลิตและจำหน่ายสินค้าวัสดุก่อสร้าง และสินค้าตกแต่งบ้านหลากหลายประเภท ได้แก่ ผลิตภัณฑ์หลังคา กระเบื้องเซรามิก แผ่นฝ้าและผนัง สุขภัณฑ์ ก๊อกน้ำ บล็อกปูถนน และฉนวนกันความร้อน คุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับอย่างสูงจากลูกค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นผู้นำทั้งตลาดในประเทศและภูมิภาคอาเซียนธุรกิจมุ่งให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทั้งด้านสินค้าและบริการ ตลอดจนกระบวนการทำงาน โดยเน้นสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และการเป็น Home Solution Provider เพื่อตอบสนองทุกความต้องการและรูปแบบการดำเนินชีวิตของลูกค้า นอกจากนี้ ยังส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อลดความเสี่ยงจากการพึ่งพิงตลาดในประเทศ

5. ธุรกิจจัดจำหน่าย (SCG Distribution)

ธุรกิจจัดจำหน่าย (SCG Distribution) ดำเนินธุรกิจการค้าภายในประเทศผ่านเครือข่ายผู้แทนจำหน่ายทั่วประเทศ ธุรกิจการค้าระหว่างประเทศที่มีสำนักงานสาขา และเครือข่ายการจัดจำหน่ายในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งธุรกิจโลจิสติกส์ ซึ่งให้บริการด้านการขนส่ง กระจายสินค้า และคลังสินค้า ตลอดจนพัฒนาช่องทางการค้าปลีกผ่านร้านโฮมมาร์ท ภายใต้แนวคิด “Total Home Solution” ที่ให้ทั้งคำปรึกษา การแสดงสินค้าให้เห็นการใช้งานจริง การบริการติดตั้งและซ่อมแซม รวมทั้งนำระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาทิ e-Ordering, Radiofrequency Identification (RFID) และ Global Positioning System (GPS) มาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีแผนขยายธุรกิจโลจิสติกส์ในกลุ่มประเทศอาเซียน อาทิ เวียดนาม กัมพูชา อินโดนีเซีย และมีเป้าหมายที่จะขยายธุรกิจการค้าระหว่างประเทศเข้าไปในทุกทวีปทั่วโลก

6. ธุรกิจการลงทุน (SCG Investment)

ธุรกิจการลงทุน (SCG Investment) บริษัทที่อยู่ในความดูแลของธุรกิจการลงทุน ได้แก่ บริษัทร่วมทุนของ SCG ในกลุ่มธุรกิจยานยนต์ ธุรกิจเครื่องจักรกลการเกษตร ธุรกิจที่ดินอุตสาหกรรม และธุรกิจเหล็ก ซึ่งบริษัทส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ล้วนเป็นบริษัทร่วมทุนกับบริษัทชั้นนำทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาทิ Kubota, Aisin Takaoka, Musashi Seimitsu, Toyota Motor, Yamato Kogyo, Hayes Lemmerz, Michelin และเหมราชพัฒนาที่ดิน

นอกจากนี้ SCG ยังดำเนินธุรกิจควบคู่กับการเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนให้กับชุมชนที่เข้าไปดำเนินงาน โดยสร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้า พนักงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ภายใต้คุณภาพการบริหารงานระดับโลก และมีมาตรฐานด้านความปลอดภัยสูง มุ่งมั่นดำเนินธุรกิจตามหลักบรรษัทภิบาลอย่างเคร่งครัด โดยมีระบบกำกับดูแลให้การดำเนินธุรกิจของ SCG มีความโปร่งใส เปิดเผยมตรวจสอบได้ และเป็นธรรม นำไปสู่ประโยชน์ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการเจริญเติบโตที่ยั่งยืน นอกจากนี้ SCG ยังตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมด้วยการสนับสนุนโครงการอันเป็นประโยชน์ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาศักยภาพของคน และการช่วยเหลือสาธารณประโยชน์

1.2.3 บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)

ปัจจุบันเซเว่นอีเลฟเว่นเป็นร้านสะดวกซื้อที่มีสาขามากที่สุดทั่วโลก จำนวน 32,208 สาขา (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2550) และในประเทศไทยมีสาขา 4,279 สาขานับเป็นอันดับ 4 ของโลก (บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน), 2551, น. 24) ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินธุรกิจของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) และยังคงเป็นบริษัทหลักในกลุ่มธุรกิจการตลาดและการจัดจำหน่ายของเครือเจริญโภคภัณฑ์ เพื่อตอบสนองต่อการเติบโตและการขยายธุรกิจของบริษัทในอนาคต จึงได้เปิดดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ทั้งสิ้น 11 บริษัท มีพนักงานรวมกว่า 60,000 คน

ลักษณะการประกอบธุรกิจของ ซีพี ออลล์ แบ่งออกเป็นรายละเอียด (บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน), 2551, น. 30-44) ดังนี้

1. ธุรกิจร้านสะดวกซื้อ

บริษัทเป็นผู้ดำเนินธุรกิจค้าปลีกประเภทร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven ได้บริหารจัดการในลักษณะร้านสะดวกซื้อที่มีเครือข่ายกระจายอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ได้แก่ ที่พักอาศัย สำนักงาน สถานศึกษา แหล่งท่องเที่ยว และร้านที่ตั้งอยู่ในสถานีบริการน้ำมัน ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัดทั่วประเทศ โดยแบ่งประเภทของร้าน ตามลักษณะความเป็นเจ้าของ ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) ร้านสาขาบริษัท (Corporate Stores) เป็นร้านที่บริษัทเป็นเจ้าของและบริหารงานเองทั้งหมด บริษัทเป็นผู้ลงทุนในอุปกรณ์ค้าปลีกต่าง ๆ การตกแต่งร้าน และต้นทุนค่าสินค้า รวมทั้งเป็นผู้บริหารร้าน

2) ร้านค้าแฟรนไชส์ (Franchise Stores) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สนใจรวมทั้งพนักงานสามารถเข้ามาบริหารร้าน 7-Eleven โดยบริษัทจะให้ความช่วยเหลือในการดำเนินธุรกิจ ให้ความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงาน หลักการคัดเลือกสินค้า ระบบการเงิน มีแผนส่งเสริมการขายและแผนการโฆษณาทั่วประเทศอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปช่วย

แนะนำเทคนิคการจัดการใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยที่ผู้สนใจทำธุรกิจสามารถเลือกร้านสาขา 7-Eleven ที่กำลังจะเปิดดำเนินการหรือเปิดดำเนินการแล้ว แต่ในกรณีที่ผู้สนใจทำธุรกิจมีทำเลเอง ทางบริษัทจะดำเนินการวิเคราะห์ทำเลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ โดยระยะเวลาอนุญาตให้ดำเนินการร้านและผลประโยชน์ตอบแทนจะขึ้นอยู่กับประเภทของแฟรนไชส์

3) ผู้ประกอบการรับสิทธิช่วงในอาณาเขต (Sub-Area License Stores) คือ ร้านที่บริษัททำสัญญาอนุญาตให้สิทธิช่วงแก่ผู้ประกอบการท้องถิ่นในการเปิดร้าน 7-Eleven เฉพาะในอาณาเขตที่กำหนด ปัจจุบันมี 4 ราย ได้แก่ ภูเก็ต ยะลา เชียงใหม่ และ อุบลราชธานี โดยผู้รับสิทธิช่วงจะรับผิดชอบการเปิดสาขาและบริหารร้าน 7-Eleven ในขณะที่บริษัทจะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านต่างๆ ตามเงื่อนไขที่ตกลงกัน

2. ธุรกิจร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ “ซูเปอร์เซ็นเตอร์”

บริษัทฯ ได้มีการขยายการลงทุนไปยังประเทศจีน ตั้งแต่ปี 2540 โดยดำเนินธุรกิจร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ “โลตัส ซูเปอร์เซ็นเตอร์” ผ่านทางบริษัท Shanghai Lotus Supermarket Chain Store Co.,Ltd. (“SLS”) โดยถือหุ้นทางอ้อมผ่านบริษัท Yangtze Supermarket Investment Limited คิดเป็น ร้อยละ 29.7 ทั้งนี้ ณ สิ้นปี 2550 SLS ดำเนินกิจการห้างโลตัสทั้งสิ้น 42 สาขา โดยลูกค้ากลุ่มเป้าหมายของโลตัส คือ กลุ่มประชาชนที่มีรายได้ระดับกลางถึงล่างที่ต้องการซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคแบบครบวงจร (One Stop Shopping) ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมายอดขายรวมของห้างโลตัสตามงบการเงินรวมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 16,857 ล้านบาท ในปี 2546 เป็น 29,932 ล้านบาทในปี 2550 ขยายตัวขึ้นร้อยละ 15.4 ต่อปี ซึ่งพบว่าขยายตัวในอัตราที่สูงกว่าการขยายตัวของยอดค้าปลีกโดยรวมของจีนช่วง 5 ปีที่ผ่านมาซึ่งขยายตัวเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 13.0 ต่อปี

นอกจากนี้ยังประกอบธุรกิจต่าง ๆ ที่เป็นการสนับสนุนธุรกิจหลัก (บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน), สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2551) คือ

1. ธุรกิจเป็นตัวแทนรับชำระค่าสินค้าและบริการ (บริษัทเคาน์เตอร์ เซอร์วิส จำกัด)
2. ธุรกิจผลิต และจำหน่ายอาหารแช่แข็งและเบเกอรี่ (บริษัท ซี.พี. ค้าปลีกและการตลาด จำกัด)
3. ธุรกิจจำหน่ายและซ่อมแซมอุปกรณ์ค้าปลีก (บริษัท รีเทล-ลิงค์ (ไทยแลนด์) จำกัด)

4. ธุรกิจให้บริการชำระค่าสินค้าและบริการผ่านบัตรสมาร์ตการ์ด (บริษัท ไทยสมาร์ตการ์ด จำกัด)
5. ธุรกิจให้บริการด้านระบบสารสนเทศ (บริษัท โกซอฟท์ (ประเทศไทย) จำกัด)
6. ธุรกิจบริการขนส่งและกระจายสินค้า (บริษัท ไดนามิค แมนเนจเม้นท์ จำกัด)
7. ธุรกิจให้บริการด้านการตลาด (บริษัท เอ็ม เอ เอ็ม ฮาร์ท จำกัด)
8. ธุรกิจโรงเรียนอาชีวศึกษาด้านค้าปลีก (บริษัท ศึกษาวิวัฒน์ จำกัด)
9. ธุรกิจการจัดฝึกอบรมการจัดการสัมมนาทางวิชาการทางธุรกิจ (บริษัท ปัญญาธารา จำกัด)

นอกจากการขยายการลงทุน ดังกล่าวข้างต้นแล้ว บริษัทฯ ยังขยายช่องทางธุรกิจ เพิ่มทางเลือกให้กับลูกค้าในการสั่งซื้อสินค้าได้มากขึ้น คือ 7 Catalog และขยายช่องทางการจำหน่ายหนังสือและวารสาร คือ Book Smile

ลักษณะการประกอบธุรกิจของ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) นั้น ได้มีการเปิดดำเนินธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ ขึ้นมากมาย เพื่อรองรับการขยายกิจการซึ่งเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมุ่งที่จะสามารถดำเนินธุรกิจที่พร้อมตอบสนองของความต้องการได้อย่างครอบคลุมเป็นที่พึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการ

1.3 หลักการดำเนินธุรกิจ

องค์กรแต่ละองค์กรต่างมีการกำหนดหลักการดำเนินธุรกิจ คือ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรืออุดมการณ์ขององค์กร เพื่อเป็นแนวทางให้กับบุคลากรในองค์กรได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติร่วมกัน เพื่อดำเนินการผลิตและพัฒนาการประกอบธุรกิจของตนเองให้มีคุณภาพและการบริการที่ดี ซึ่งองค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กร ได้มีการนำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมมากำหนดเป็นหลักการดำเนินธุรกิจขององค์กรร่วมอยู่ใน นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือ อุดมการณ์ขององค์กร เพื่อให้ดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมที่องค์กรธุรกิจควรพึงปฏิบัติ ต่อสังคม เป็นตัวอย่างให้องค์กรธุรกิจอื่นนำไปปฏิบัติ เพื่อเป็นการสร้างประโยชน์สุขอย่างยั่งยืนร่วมกันให้กับทุกชุมชนในสังคมไทย ตามรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.)

การดำเนินงานของ ปตท. มีจุดมุ่งหมายหลักที่สำคัญ คือ “การนำพาประเทศไปสู่การเติบโต เป็นพลังแห่งความยั่งยืน เพื่ออนาคตของชาติและคนไทยทุกคน” เพื่อให้

การดำเนินงานบรรลุจุดมุ่งหมายหลัก ปตท.ได้กำหนดหลักการดำเนินงานขององค์กรร่วมกันเป็น วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมขององค์กร และการกำกับดูแลกิจการ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรยึดถือเป็น แนวทางในการปฏิบัติ ตามรายละเอียด ดังนี้

วิสัยทัศน์ กลุ่ม ปตท. (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2551, น. 9)

“มุ่งสู่องค์กรไทยชั้นนำระดับโลก”

การเติบโต เป็นบริษัทชั้นนำของภูมิภาคที่กำลังเติบโตบนเวทีโลก ด้วย ธุรกิจพลังงานและปิโตรเคมีครบวงจร โดยมีฐานธุรกิจที่แข็งแกร่งภายในประเทศ

คุณลักษณะขององค์กร ประสบความสำเร็จ มีผลงานเลิศด้วยการ บริหารทรัพยากรทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้พลังร่วมของกลุ่มและทีมงานที่มีภาวะผู้นำ

ค่านิยม มุ่งมั่นดำเนินงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและยึด หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นวัฒนธรรมและค่านิยมหลักขององค์กร

พันธกิจ (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2551)

- ต่อประเทศ จะดำเนินการสร้างความมั่นคงทางพลังงานในระยะยาว โดยการจัดหาปริมาณที่เพียงพอ มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและราคาเป็นธรรม

- ต่อสังคมและชุมชน จะเป็นองค์กรที่ดีของสังคมในการดำเนินกิจการ โดยปกป้องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายใต้มาตรฐานสากลและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตที่ดีสังคมชุมชน

- ต่อผู้ถือหุ้น จะดำเนินธุรกิจเชิงพาณิชย์ สามารถสร้างกำไรเพื่อให้ ผลตอบแทนที่ดีและให้มีการเจริญเติบโตต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

- ต่อลูกค้า จะสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า โดยผ่านการนำเสนอ ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพสูงในระดับมาตรฐานสากลด้วยราคาเป็นธรรม

- ต่อคู่ค้า จะดำเนินธุรกิจร่วมกันโดยพื้นฐานของการแข่งขันอย่างเป็น ธรรม มุ่งสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดี เพื่อพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพในการ ดำเนินธุรกิจร่วมกันในระยะยาว

- ต่อพนักงาน จะสนับสนุนการพัฒนาความสามารถการทำงานระดับมือ อาชีพอย่างต่อเนื่อง ให้ความมั่นใจในคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานทั้เต็มบริษัทชั้นนำ

ค่านิยมองค์กรสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2551)

ปตท. ยึดมั่นในหลักการ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” เพื่อความเป็นดุลยภาพ ระหว่างการดำเนินธุรกิจ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการตอบแทนต่อสังคมโดยกำหนดเป็นค่านิยมขององค์กร ที่พนักงานทุกคนต้องยึดถือและปฏิบัติ ดังนี้

1. ผลตอบแทนที่ดีต่อผู้ถือหุ้น จะดำเนินธุรกิจเชิงพาณิชย์ ให้มีการเติบโต และมีกำไรอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนที่ดี
2. มุ่งเน้นความพึงพอใจต่อลูกค้า จะสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า โดยผ่านการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพสูงในระดับมาตรฐานสากล ด้วยราคายุติธรรม
3. พัฒนาบุคลากร จะสนับสนุนการพัฒนาความสามารถการทำงานระดับมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง ให้ความมั่นใจในคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานทัดเทียมบริษัทชั้นนำ
4. อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตอบแทนสังคม จะรับผิดชอบต่อ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อสังคม ชุมชน
5. ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพกับคู่ค้า จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อเอื้อประโยชน์ร่วมกัน

หลักสำคัญในการดำเนินธุรกิจและการกำกับดูแลกิจการที่ดี (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2551, น. 13)

1. ความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ และการกระทำของตนเอง และสามารถชี้แจง/อธิบายการตัดสินใจนั้นได้ หรือ Accountability
 2. ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้วยขีดความสามารถและประสิทธิภาพที่เพียงพอ หรือ Responsibility
 3. การปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียอย่างเท่าเทียมกัน เป็นธรรมต่อทุกฝ่าย และมีคำอธิบายได้ หรือ Treatment
 4. ความโปร่งใสในการดำเนินงานที่สามารถตรวจสอบได้ และมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย หรือ Transparency
 5. การมีวิสัยทัศน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่กิจการในระยะยาว หรือ Vision to Create Long Term Value
 6. การมีจริยธรรม/จรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ หรือ Ethic
- การกำกับดูแลกิจการ Corporate Governance (CG) (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2551, น. 183-199)

สาระสำคัญการดำเนินการด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีของ ปตท. คือ

1. สิทธิของผู้ถือหุ้นและการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน

รักษาสิทธิพื้นฐานที่ผู้ถือหุ้นพึงได้รับและความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเป็นธรรมตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงการจัดการที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ดีที่สุด

2. บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย

ให้ความสำคัญในการดูแลและคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม ทั้งภายในและภายนอกบริษัท ตั้งแต่ ลูกค้า ผู้ถือหุ้น และพนักงาน รวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม

ผู้ถือหุ้น : มุ่งมั่นที่จะเป็นตัวแทนที่ดีของผู้ถือหุ้นในการดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส โดยคำนึงถึงการเจริญเติบโตของมูลค่าบริษัทในระยะยาว และผลตอบแทนที่ดี

พนักงาน : สนับสนุนพัฒนาความสามารถในการทำงานระดับมืออาชีพ ให้ความมั่นใจในคุณภาพชีวิตการทำงานอย่างเท่าเทียม เสมอภาคและได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสม เป็นธรรม

ลูกค้า : สร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อเอื้อประโยชน์ร่วมกันและปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีต่อลูกค้าอย่างเคร่งครัด

คู่แข่ง : ประพฤติปฏิบัติตามกรอบกติกาของการแข่งขันที่ดี ไม่ทำลายชื่อเสียงของคู่แข่งทางการค้าด้วยการกล่าวหาในทางร้ายโดยปราศจากซึ่งมูลความจริง

เจ้าหน้าที่ : รักษาและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่มีต่อเจ้าหน้าที่โดยเคร่งครัด

ลูกค้า : มุ่งมั่นในการสร้างความพึงพอใจและความมั่นใจให้กับลูกค้า และประชาชนเพื่อให้ได้รับผลิตภัณฑ์และบริการที่ดี มีคุณภาพในระดับราคาที่เหมาะสม

ชุมชน และสังคม : ตระหนักและห่วงใยถึงความปลอดภัยของสังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งให้ความสำคัญต่อกิจกรรมของชุมชนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ โดยปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

3. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

โดย ปตท. ได้จัดทำสื่อในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารความเป็นไปขององค์กร รวมทั้งมีการสร้างบรรยากาศของการรณรงค์ ผ่านสื่อต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดทำ Website CG ที่มีข้อมูลครบถ้วน และเปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้ติดต่อสอบถามได้ จัดรายการเสียงตามสาย จัดทำ วิดีทัศน์เพื่อใช้สื่อความฯ จัดให้มีคอลัมน์เกี่ยวกับ CG ในวารสารรายเดือน “PTT Spirit” ให้พนักงานทุกคนได้รับทราบข่าวสารการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ CG

การจัดทำรายงานประจำปี ของบริษัท ที่มีการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ของบริษัท อาทิ การดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทจดทะเบียน ข้อมูลค่าตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร การรายงานของคณะกรรมการทั้งที่เป็นการเงินและไม่ใช้การเงิน และความสัมพันธ์กับผู้ลงทุน

4. ความรับผิดชอบต่อของคณะกรรมการ

โดยการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบต่อภารกิจกับดูแลกิจการที่ดีของ ปตท. เพื่อช่วยส่งเสริมและกลั่นกรอง การดำเนินงานเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการและการบริหารจัดการให้ดี ตลอดจนต้องภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์และมีจริยธรรมการดำเนินธุรกิจของ คณะกรรมการ ปตท.

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และการกำกับดูแลกิจการ ที่ ปตท. กำหนดขึ้น เป็นสิ่งที่นำไปสู่แนวทางในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหลักขององค์กรแล้ว ปตท.ยังต้องการมุ่งสร้างผลงานที่เป็นเลิศ เพื่อนำพาบริษัทพลังงานแห่งชาติของคนไทยให้เป็นที่รู้จักเติบโตอย่างสง่างามบนเวทีโลกไปพร้อมกับการสร้างดุลยภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดี ร่วมด้วย

1.3.2 บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (SCG)

การดำเนินงานของ SCG มีจุดมุ่งหมายหลักที่สำคัญ คือ “SCG มุ่งมั่นเป็นพลเมืองดี ที่สร้างความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนให้กับอาเซียน” เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุจุดมุ่งหมายหลัก SCG ได้กำหนดหลักการดำเนินธุรกิจขององค์กรร่วมกันเป็น อุดมการณ์ในการดำเนินธุรกิจ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และการกำกับดูแลกิจการ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตามรายละเอียด ดังนี้

1. อุดมการณ์ในการดำเนินธุรกิจ

การดำเนินธุรกิจที่ดีจะต้องเป็นไปตามครรลองแห่งความถูกต้องและเป็นธรรม ดังนั้น คณะจัดการ และพนักงานทุกระดับจึงยึดถือและปฏิบัติตามอุดมการณ์ในการดำเนินธุรกิจ (บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2551) คือ

ตั้งมั่นในความเป็นธรรม

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้สินค้า ผู้ถือหุ้น หุ้นส่วนธุรกิจ ผู้ที่ดำเนินธุรกิจด้วย หรือพนักงาน จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม ขณะประกอบธุรกิจ หรือทำงานร่วมกับเครือข่าย

มุ่งมั่นในความเป็นเลิศ

มุ่งกระทำการทุกอย่าง ด้วยความตั้งใจให้เกิดผลในทางที่ดีกว่าเสมอ โดยมุ่งมั่นที่จะประกอบธุรกิจอย่างดีเยี่ยม เต็มความสามารถขณะเดียวกันก็พยายามหาแนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศอยู่ตลอดเวลา และอย่างต่อเนื่อง

เชื่อมั่นในคุณค่าของคน

ให้ความสำคัญต่อ คุณค่าของพนักงาน และถือว่าเขาเหล่านั้นคือสมบัติที่มีค่าที่สุดพยายามคัดสรรบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมเข้ามาร่วมงาน ให้การฝึกฝน พัฒนา และดูแลอย่างดี ด้วยสวัสดิการและผลตอบแทนตามสมควร

เชื่อมั่นในความรับผิดชอบต่อสังคม

ตั้งเจตนารมณ์ไว้ว่า จะดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสิ่งมีชีวิต ประเทศชาติและสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญจะประพฤติตนเป็นพลเมืองดี ทำประโยชน์ให้แก่สังคม และทุกชุมชนที่เครือข่าย ดำเนินธุรกิจอยู่

2. วิสัยทัศน์ (บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2551)

คนของเรา... รวมพลังสร้างอนาคต

เชื่อมั่นในคุณค่าและศักยภาพของพนักงานซึ่งจะทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ในบรรยากาศการทำงานที่เปิดเผยโปร่งใส เปี่ยมด้วยพลังแห่งความกระตือรือร้น

คนของเรา... สู้เป้าหมายเดียวกัน

เสริมสร้างค่านิยมและกำหนดนโยบายการพัฒนาคนขององค์กรให้เป็นหนึ่งเดียว และมุ่งสู่จุดหมายร่วมกันเพื่อรองรับสภาวะการณที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ให้สอดคล้องกับทิศทางการเจริญเติบโตขององค์กร พร้อมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งนวัตกรรม

คนของเรา... เก่งและดี

เชื่อว่าความเก่งต้องอยู่คู่กับความดีจึงจะสามารถสร้างความเจริญเติบโตร่วมกันระหว่างองค์กร พนักงานและสังคมรอบข้างได้อย่างยั่งยืน จึงเลือกเฟ้นคนที่เป็นทั้งคนเก่งและคนดีมาร่วมงาน สนับสนุนให้พนักงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี ที่ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน ไปจนถึงการสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้พนักงานสร้างสรรค์โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

คนของเรา... เติบโตไปพร้อมกัน

เชื่อมั่นว่าการพัฒนาคนให้เข้มแข็ง ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถ ดูแลคุณภาพชีวิต และสร้างความรักผูกพันกับองค์กร ส่งเสริมให้คนขององค์กรเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา จึงให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ทำให้คนของเรามีความสุขในการทำงาน อาทิ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้สะดวก สร้างความสุขและทันสมัย รณรงค์ความปลอดภัยในการทำงาน ส่งผลให้ทั้งคนและองค์กรเติบโตไปพร้อมกันอย่างมั่นคงและสร้างผลตอบแทนที่ดีให้แก่สังคมในระยะยาว

นอกจากนี้ SCG ยังได้กำหนดวิสัยทัศน์ ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มขึ้นอีก (บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), 2551, น. 6) คือ

“จะเป็นผู้นำตลาดในภูมิภาคที่มุ่งดำเนินธุรกิจควบคู่กับการเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนให้แก่อาเซียนและชุมชนที่เข้าไปดำเนินงาน”

3. การกำกับดูแลกิจการ

สาระสำคัญของการกำกับดูแลกิจการ มีรายละเอียด (บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), 2551, น. 8-17) ดังนี้

1) สิทธิของผู้ถือหุ้น

SCG อำนวยความสะดวกให้ผู้ถือหุ้นทุกรายได้รับสิทธิพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งในฐานะนักลงทุนในหลักทรัพย์และในฐานะเจ้าของบริษัท ด้วยมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้

2) ความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้น

SCG พยายามสร้างเครื่องมือที่ให้เกิดความเท่าเทียมกันกับผู้ถือหุ้นทุกรายทุกกลุ่ม

3) บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย

SCG ดำเนินธุรกิจโดยยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยปฏิบัติด้วยความเสมอภาค ต่อผู้ถือหุ้น พนักงาน ผู้ใช้สินค้าและบริการ ดังนี้

ผู้ถือหุ้น : ต้องได้รับสิทธิต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกันทั้งผู้ถือหุ้นรายใหญ่และรายย่อย

พนักงาน : SCG ให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลตลอดมา

ลูกค้า : SCG มีความมุ่งมั่นที่จะให้ผู้ใช้สินค้าและบริการได้รับประโยชน์สูงสุด

คู่ธุรกิจ : SCG ปฏิบัติตามสัญญา จรรยาบรรณและคำมั่นที่ให้ไว้กับคู่ธุรกิจอย่างเคร่งครัด

คู่แข่งทางการค้า : SCG ปฏิบัติตามกรอบการแข่งขันทางการค้าที่สุจริต ยึดมั่นในการดำเนินธุรกิจด้วยความเป็นธรรม

สังคม : SCG มุ่งสนับสนุนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพของสังคมด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อมั่นว่าความสำเร็จอย่างยั่งยืนของบริษัทขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท รวมทั้งการให้ความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

อาชีพอนามัย ความปลอดภัย และวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนการเสริมสร้างประโยชน์สุขของสังคม

สิ่งแวดล้อม : SCG ให้ความสำคัญในการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีแผนงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน และมีระบบติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

4) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

ให้ความสำคัญกับเรื่องการเปิดเผยข้อมูล โดยยึดถือปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และหน่วยงานอื่นของรัฐอย่างเคร่งครัด

5) ความรับผิดชอบต่อของคณะกรรมการ

โครงสร้างคณะกรรมการ ประกอบด้วย บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เป็นที่ยอมรับ มีบทบาทในการกำหนดนโยบายบริษัท

การประชุมคณะกรรมการ กรรมการต้องเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ

1.3.3 บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)

การดำเนินงานของ ซีพี ออลล์ มีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ ความเป็นอยู่ที่ดี และความพึงพอใจของลูกค้า ดังคำกล่าว “เพื่อนที่รู้ใจ ใกล้ตัวคุณ” เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุจุดมุ่งหมายหลัก ซีพี ออลล์ ได้กำหนดหลักการดำเนินธุรกิจขององค์กรร่วมกันเป็น ปรัชญาองค์กร วิสัยทัศน์ พันธกิจ การกำกับดูแลกิจการ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามรายละเอียด (บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน), 2551, น. 1) ดังนี้

ปรัชญาองค์กร

“เราปรารถนารอยยิ้มจากลูกค้า ด้วยทีมงานที่มีความสุข”

วิสัยทัศน์

“เราให้บริการความสะอาดกับทุกชุมชน”

พันธกิจ

“เรามุ่งสร้างความผูกพันกับลูกค้าด้วยการสรรหาสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ภายใต้การบริหารงานแบบ Harmony พร้อมทั้งสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับสังคมและชุมชน”

การกำกับดูแลกิจการ

สรุปสาระสำคัญของ การกำกับดูแลกิจการ มีรายละเอียด (บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน), 2551, น. 4-16) ดังนี้

1. โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความเป็นอิสระของ คณะกรรมการ

2. คณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่ดำเนินกิจการของบริษัทให้เป็นไปตาม กฎหมาย วัตถุประสงค์และข้อบังคับของบริษัท ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นซึ่งมีจริยธรรมและ ปฏิบัติตามบทบาทของภาวะผู้นำที่เหมาะสม มีวิสัยทัศน์ เป็นที่ยอมรับของสังคม เข้าร่วมประชุม จัดทำรายงานทางการเงินประจำปีเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้น

3. สิทธิและความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ถือหุ้น รายใหญ่และรายย่อยต่างมีสิทธิทุกอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งบริษัทต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือ หุ้น โดยต้องเปิดเผยข้อมูลทุกอย่างตามความเป็นจริงถูกต้องครบถ้วนและสามารถตรวจสอบได้ ต้องเคารพสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย โดยต้องตั้งมั่นในความยุติธรรมและมีคุณธรรมกับผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียและผู้มีส่วนได้เสีย เสมือนเป็นภารกิจหลักที่จะ สร้างสรรค์โครงการและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและชุมชน

4. การเปิดเผยข้อมูล และความโปร่งใส

บริษัทฯ ได้เปิดเผยข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญของบริษัทอย่างถูกต้อง ครบถ้วน โปร่งใส ทั้งข้อมูลทางการเงิน ผลการดำเนินงาน ข้อมูลด้านผลประโยชน์และข้อมูลอื่น ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งป้องกันข้อมูลที่เป็นความลับมิให้รั่วไหลไปยังคู่แข่งทางการค้า

5. การควบคุม และบริหารความเสี่ยง

บริษัทฯ ได้จัดระบบการควบคุมภายใน โดยจัดให้มีการตรวจสอบ ภายในอย่างสม่ำเสมอรวมทั้งให้ความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร ให้มีวิธีการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบมาตรฐาน

6. จริยธรรมทางธุรกิจ

บริษัทฯ ได้จัดทำจริยธรรมขององค์กร เพื่อให้กรรมการ ผู้บริหารและ พนักงาน ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เป็นหลักประจำใจในการทำงาน

ภายใต้ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และการกำกับดูแลกิจการ ดังกล่าว บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) มุ่งมั่นพัฒนาบุคลากรภายในให้มีคุณภาพตอบสนองทุกความ ต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ให้ลูกค้าที่มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจ สามารถ

สร้างรอยยิ้มให้แก่ลูกค้าได้ ภายใต้การทำงานอย่างมีความสุขจากทีมงานขององค์กร อันจะเป็นการยกระดับให้องค์กรเติบโตอย่างยั่งยืน

2. การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

2.1 แนวคิดพื้นฐาน

ความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility หรือ CSR (CSR, สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2551) หมายถึง แนวคิดที่องค์กรได้พิจารณาใช้เป็นแนวทางในการจัด ประโยชน์ตอบแทนกับลูกค้า (Customers) พนักงาน (Employees) ผู้ถือหุ้น (Shareholders) ชุมชนและสภาพแวดล้อม (Communities and the environment) ตามความรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นผลต่อเนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์กร รวมถึงความถึงการ ดำเนินงานตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

และตามคำกล่าวของเดิร์ก แมทเทน (Dirk Matten) ได้ร่วมกับ มูน (Moon) (Matten, and Moon, สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2551) จัดแบ่งเกี่ยวกับ CSR ไว้เป็นสอง ประเภท คือ

1. Explicit CSR เป็นกิจกรรมที่เกิดจากนโยบายของบริษัท ที่จะรับผิดชอบต่อ สังคมที่ตนเองเกี่ยวข้อง เป็นกิจกรรมที่รวมกิจกรรมอาสาสมัคร (voluntary) เป็นกิจกรรมใน โครงการตามกลยุทธ์ของบริษัท ที่มุ่งดำเนินไปเพื่อประโยชน์ต่อทั้งกิจการของบริษัทและผู้มีส่วนได้ เสีย ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2. Implicit CSR เป็นผลผูกพันตามการตกลง หรือรับมอบหมายอย่างเป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ ทั้งที่เป็นไปตามกฎหมายหรือกติกาของสังคม (ปทัสถาน) ที่บริษัทจะต้อง รับผิดชอบต่อหรือดำเนินการตาม (Matten, and Moon, สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2551)

อีกทั้ง สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ยังได้ยกวางแนวปฏิบัติในเรื่อง CSR ให้แก่บริษัทจดทะเบียนและกิจการทั่วไป โดยมีอยู่ด้วยกัน 8 หมวด (กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานปลัดกระทรวง, สำนัก ส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนา (สปพ.), 2551, น. 41-48) ได้แก่

1. การกำกับดูแลกิจการที่ดี
2. การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม
3. การเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม
4. ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

5. การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม
6. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
7. การเผยแพร่ข่าวสารจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม
8. การจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบกับ ต่างนำแนวทางของแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ Corporate Social Responsibility (CSR) เป็นพื้นฐานเข้ามาเสริมสร้างกลไกการบริหารจัดการขององค์กร โดยการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม อุดมการณ์ หรือนโยบาย อีกทั้งการกำหนดหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี และจริยธรรมหรือจรรยาบรรณขององค์กร ซึ่งผู้ศึกษาได้สรุปนำเสนอในประเด็นที่เกี่ยวข้องตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.1
เปรียบเทียบหลักการดำเนินธุรกิจ

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.)	บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (SCG)	บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)
<p>วิสัยทัศน์ ค่านิยม มุ่งมั่นดำเนินธุรกิจ ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม และยึดหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นวัฒนธรรมและค่านิยมหลักขององค์กร</p>	<p>วิสัยทัศน์ คนของเรา...เติบโตไปพร้อมกัน โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ทำให้คนของเรามีความสุขในการทำงาน อาทิ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้สะดวก สร้างความสุขและทันสมัย รณรงค์ความปลอดภัยในการทำงาน ส่งผลให้ทั้งคนและองค์กรเติบโตไปพร้อมกันอย่างมั่นคงและสร้างผลตอบแทนที่ดีให้แก่สังคมในระยะยาว</p>	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.)	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (SCG)	บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)
<p>พันธกิจ ต่อสังคมและชุมชน จะเป็นองค์กรที่ดีของสังคมใน การดำเนินกิจการ โดยปกป้อง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้มาตรฐานสากลและมี ส่วนร่วมในการพัฒนา คุณภาพชีวิตที่ดีต่อสังคมชุมชน</p>		<p>พันธกิจ “เรามุ่งสร้างความผูกพัน กับลูกค้าด้วยการสรรหา สินค้าและบริการที่มี คุณภาพ ภายใต้การ บริหารงานแบบ harmony พร้อมทั้งสร้างสัมพันธ์ภาพ ที่ดีกับสังคมและชุมชน”</p>
<p>ค่านิยมองค์กร อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตอบ แทนสังคม จะรับผิดชอบต่อ และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและ คุณภาพชีวิตที่ดีต่อสังคม ชุมชน</p>		
	<p>อุดมการณ์ เชื่อมั่นในความรับผิดชอบต่อ สังคม จะดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อ ที่พึงมีต่อ ประเทศชาติและสังคม ส่วนรวมเป็นสำคัญจะประพฤติตน เป็นพลเมืองดีทำประโยชน์ให้แก่ สังคม และทุกชุมชนที่เครือข่าย ดำเนินธุรกิจอยู่</p>	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.)	บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (SCG)	บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)
	<p>คนของเรา... เก่งและดี สนับสนุนให้พนักงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดีที่ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน ไปจนถึงการสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้พนักงานสร้างสรรค์โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม</p>	
<p>การกำกับดูแลกิจการ บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชน และสังคม : ตระหนักและห่วงใยถึงความปลอดภัยของสังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งให้ความสำคัญต่อกิจกรรมของชุมชนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ โดยปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด</p>	<p>การกำกับดูแลกิจการ บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย สังคม : SCG มุ่งสนับสนุนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพของสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อมั่นว่าความสำเร็จอย่างยั่งยืนของบริษัทขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท รวมทั้งการให้ความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเสริมสร้างประโยชน์สุขของสังคม</p> <p>สิ่งแวดล้อม : SCG ให้ความสำคัญในการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีแผนงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน และมีระบบติดตามประเมินผล</p>	<p>การกำกับดูแลกิจการ สิทธิและความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย ต้องเคารพสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย โดยต้องตั้งมั่นในความยุติธรรมและมีคุณธรรมกับผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งที่มีส่วนได้เสียและชุมชน เสมือนเป็นภารกิจหลักที่จะสร้างสรรค์โครงการและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและชุมชน</p>

จากตารางที่ 4.1 จะเห็นได้ว่า องค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กรต่างให้ความสำคัญกับการรับผิดชอบต่อสังคมโดยนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการดำเนินงานขององค์กร กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมอุดมการณ์ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินธุรกิจให้บรรลุ จุดมุ่งหมายขององค์กร เพราะมีความเชื่อมั่นว่า หากองค์กรธุรกิจมีการดำเนินธุรกิจผลิตภัณฑ์และบริการอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม จะช่วยเพิ่มความเข้มแข็งให้กับทุกภาคส่วนของประเทศ ซึ่งมีส่วนทำให้เศรษฐกิจ และสังคม ของประเทศไทยสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมอุดมสุขร่วมกันอย่างยั่งยืนตลอดไป

2.2 ภาระหน้าที่ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กร

ความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility หรือ CSR หมายถึง ภาระหน้าที่ซึ่งองค์กรธุรกิจตอบสนองต่อสังคม หรือภาระที่บริษัทจะต้องดำเนินงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ด้วยการทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ ซึ่งการกระทำหรือการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในหรือภายนอกองค์กรต้องดำเนินการอย่างโปร่งใส มีจริยธรรม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะสังคมอย่างแท้จริง และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้แก่คนในสังคม ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นปกติสุข เสมือนเป็นการคืนกำไรตอบแทนแก่สังคม โดยไม่ได้ถูกร้องขอ การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถจัดเป็นประเภท ตามที่สถาบันไทยพัฒนา ได้ระบุไว้ (สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2551) ได้จัดประเภทของงาน CSR ออกเป็น 3 กลุ่ม โดยพิจารณาตามบทบาทและความเกี่ยวข้องของหน่วยงาน ประกอบด้วย

1. CSR-after-process ซึ่งใช้คำในภาษาไทยว่า "กิจกรรมเพื่อสังคม" คือ การดำเนินกิจกรรม (activities) ของหน่วยงาน ซึ่งโดยมากเป็นองค์กรธุรกิจที่แสวงหากำไร เพื่อสร้างให้เกิดประโยชน์แก่สังคมในด้านต่างๆ โดยกิจกรรมที่ดำเนินการนั้นมักแยกต่างหากจากการดำเนินธุรกิจที่เป็นกระบวนการ (process) หลักของกิจการและเกิดขึ้นภายหลัง เช่น การแก้ไขเยียวยาชุมชนที่ได้รับผลกระทบทางมลพิษจากการประกอบกิจการ การแจกจ่ายสิ่งของช่วยบรรเทาสาธารณภัย การเป็นอาสาสมัครช่วยบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ซึ่งกิจกรรมเพื่อสังคมเหล่านี้มักเป็นกิจกรรมที่อยู่นอกเหนือเวลาทำงานตามปกติ

2. CSR-in-process ซึ่งปัจจุบันมักเรียกกันว่า "ธุรกิจเพื่อสังคม" คือ การดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคมที่อยู่ในกระบวนการทำงานหลักของกิจการ หรือเป็นการทำธุรกิจที่หากำไรอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การป้องกันหรือกำจัดมลพิษในกระบวนการผลิตเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชน การผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามข้อกำหนดใน

ฉลากผลิตภัณฑ์ การเปิดเผยข้อมูลผลิตภัณฑ์อย่างถูกต้องครบถ้วนต่อผู้บริโภค การชดเชยความเสียหายให้แก่ลูกค้าที่เกิดจากความผิดพลาดและความบกพร่องของพนักงาน ซึ่งการดำเนินความรับผิดชอบต่อเหล่านี้ถือเป็นกิจกรรมที่อยู่ในเวลาทำงานปกติของกิจการ

3. CSR-as-process ซึ่งอาจเรียกว่าเป็น "กิจการเพื่อสังคม" แตกต่างจากสองจำพวกข้างต้นที่เป็นบทบาทขององค์กรธุรกิจโดยตรง กิจการในจำพวกที่สามนี้ มักเป็นองค์กรที่ดำเนินงานโดยไม่แสวงหากำไรให้แก่ตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อยังประโยชน์ให้แก่สังคมในทุกกระบวนการของกิจการ ตัวอย่างของกิจการที่อาจจัดอยู่ในข่ายนี้ ได้แก่ มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรประชาชน และส่วนราชการต่างๆ

ดังนั้น เพื่อการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรเปรียบเทียบแต่ละองค์กร จึงต้องมีการจัดแบ่งความรับผิดชอบต่อสังคมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการจัดตั้งหน่วยงานและบุคลากร เพื่อดูแลรับผิดชอบต่อสังคมขึ้นมาในองค์กร และหากพิจารณาตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อสังคมการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบแต่ละองค์กร ตามการจัดประเภทของงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามที่สถาบันไทยพัฒนา ระบุไว้ข้างต้น สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้ คือ

ตารางที่ 4.2

เปรียบเทียบภาระหน้าที่ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.)	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (SCG)	บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)
CSR-after-process กิจกรรมเพื่อสังคม		
ฝ่ายกิจการเพื่อสังคม ทำหน้าที่หลักในการดูแลและ ดำเนินการจัดการกิจการต่าง ๆ ขององค์กรที่ดำเนินการขึ้นเพื่อ ช่วยเหลือชุมชนและสังคม		สำนักกิจกรรมเพื่อสังคม ทำหน้าที่บริหารจัดการ การดำเนินการจัดการกิจกรรม ต่าง ๆ ทั้งหมดขององค์กรที่ ดำเนินการขึ้นเพื่อประโยชน์ ต่อชุมชนและสังคม

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.)	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (SCG)	บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)
CSR-in-process ธุรกิจเพื่อสังคม		
<p>ฝ่ายวิจัยและบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อม</p> <p>ทำหน้าที่หลักในการดำเนินการ วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ องค์กร เพื่อป้องกันและลดกระทบ ต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมจากการ ดำเนินธุรกิจขององค์กร</p> <p>ฝ่าย QSHE (Quality Safety Health and Environment)</p> <p>ทำหน้าที่หลักในการบริหาร ควบคุมคุณภาพ ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม ใน กระบวนการผลิตมิให้เกิดผล กระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>คณะกรรมการพัฒนาสู่ความ ยั่งยืน</p> <p>ทำหน้าที่กำหนดแผนการ ดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัยที่สอดคล้องและ ควบคุมแนวทางการควบคุมแนว ทางการบริหารจัดการของการ พัฒนาอย่างยั่งยืน ในด้านต่างๆ</p>	
CSR-as-process กิจกรรมเพื่อสังคม		
	<p>มูลนิธิซิเมนต์ไทย</p> <p>ทำหน้าที่โดยจะให้ความสำคัญกับการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะ การพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็น อนาคตของชาติ จึงมุ่งเน้นการดำเนิน โครงการและสนับสนุนกิจกรรมที่มี ส่วนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย รวมไปถึงการ พัฒนาศักยภาพของเยาวชนในด้าน ต่างๆ และดำเนินกิจกรรมสาธารณะ อันเป็นความช่วยเหลือเร่งด่วนต่างๆ</p>	

จากตารางที่ 4.2 ข้างต้น แสดงให้เห็นถึง ทุกองค์กรต่างให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร จึงจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาดูแลงานทางด้านนี้โดยตรง โดยเฉพาะ SCG มีความแตกต่างจาก ปตท. และ ซีพี ออลล์ คือ นอกจากจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสู่ความยั่งยืนทำหน้าที่กำหนดแผนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่สอดคล้องและควบคุมแนวทางครอบคลุมแนวทางการบริหารจัดการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านต่างๆ ซึ่งคล้ายกับ ปตท. จัดตั้งฝ่ายกิจการเพื่อสังคมที่ขึ้นตรงกับผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่สื่อสารองค์กรและกิจการเพื่อสังคม ทำหน้าที่หลักในการดูแลและดำเนินการการจัดกิจการต่าง ๆ ขององค์กรที่ดำเนินการขึ้นเพื่อช่วยเหลือชุมชนและสังคม สอดคล้องกับความหมายของประเภทงาน CSR-in-process ซึ่งปัจจุบันมักเรียกกันว่า "ธุรกิจเพื่อสังคม" คือ การดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมที่อยู่ในกระบวนการทำงานหลักของกิจการ หรือเป็นการทำธุรกิจที่หากำไรอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การป้องกันหรือกำจัดมลพิษในกระบวนการผลิตเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชน การผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามข้อกำหนดในฉลากผลิตภัณฑ์ การเปิดเผยข้อมูลผลิตภัณฑ์อย่างถูกต้องครบถ้วนต่อผู้บริโภค ซึ่งการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมเหล่านี้ถือเป็นกิจกรรมที่อยู่ในเวลาทำงานปกติของกิจการ

อีกทั้ง SCG ยังมีการดำเนินการจัดตั้งและจดทะเบียนหน่วยงานที่ดูแลงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขึ้นเป็นมูลนิธิซีเมนต์ไทย ที่เป็นการดำเนินงานที่มีได้มุ่งแสวงหาผลกำไร แต่เป็นการดำเนินงานเพื่อสังคม ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคม โดยจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ จึงมุ่งเน้นการดำเนินโครงการและสนับสนุนกิจกรรมที่มีส่วนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่ระดับปฐมวัย รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังดำเนินกิจกรรมสาธารณะอันเป็นความช่วยเหลือเร่งด่วนต่าง ๆ ให้กับสังคมอีกมากมาย สอดคล้องกับความหมายของประเภทงาน CSR-as-process ซึ่งปัจจุบันมักเรียกกันว่า "กิจการเพื่อสังคม" คือกิจการในจำพวกที่นี้ จะเป็นองค์กรที่ดำเนินงานโดยไม่แสวงหากำไรให้แก่ตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ให้แก่สังคมในทุกกระบวนการของกิจการ ตัวอย่างของกิจการที่อาจจัดอยู่ในข่ายนี้ได้แก่ มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรประชาชน และส่วนราชการต่างๆ ซึ่งแตกต่างจาก ปตท. และ ซีพี ออลล์ ที่ ปตท. จัดตั้งฝ่ายกิจการเพื่อสังคมทำหน้าที่หลักในการดูแลและดำเนินการการจัดกิจการต่าง ๆ ขององค์กรที่ดำเนินการขึ้นเพื่อช่วยเหลือชุมชนและสังคม และ ซีพี ออลล์ จัดตั้งสำนักกิจกรรมเพื่อสังคม ทำหน้าที่บริหารจัดการการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมจัดโครงการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กร เชื่อมความสัมพันธ์ใน

หมู่พนักงานตลอดจนพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับความหมายของประเภทงาน CSR-after-process ซึ่งใช้คำในภาษาไทยว่า "กิจกรรมเพื่อสังคม" คือ การดำเนินกิจกรรม (activities) ของหน่วยงาน ซึ่งโดยมากเป็นองค์กรธุรกิจที่แสวงหากำไร เพื่อสร้างให้เกิดประโยชน์แก่สังคมในด้านต่าง ๆ โดยกิจกรรมที่ดำเนินการนั้นมักแยกต่างหากจากการดำเนินธุรกิจที่เป็นกระบวนการ (process) หลักของกิจการและเกิดขึ้นภายหลัง เช่น การแก้ไขเยียวยาชุมชนที่ได้รับผลกระทบทางมลพิษจากการประกอบการ การแจกจ่ายสิ่งของช่วยบรรเทาสาธารณภัย การเป็นอาสาสมัครช่วยบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ซึ่งกิจกรรมเพื่อสังคมเหล่านี้มักเป็นกิจกรรมที่อยู่นอกเหนือเวลาทำงานตามปกติ

จากการที่องค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กร ได้ให้ความสำคัญโดยการนำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมมาเป็นพื้นฐานในการจัดตั้งหน่วยงานในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดภาระหน้าที่ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กร ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอเสนอ ตามรายละเอียดดังนี้

2.2.1 บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.)

การที่ ปตท. เป็นบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านปิโตรเลียมมาอย่างยาวนานนับ 28 ปี ไม่เพียงแต่ทำให้ ปตท. ถูกหล่อหลอมกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยแล้ว ปตท. ยังให้ความสำคัญในการตระหนักและเข้าใจในประเด็นปัญหาด้านสังคมที่กิจกรรมการดำเนินงานขององค์กรอาจจะส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องได้อย่างแจ่มชัด ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นได้จากวิสัยทัศน์และกลยุทธ์องค์กรที่ถูกกำหนดขึ้น โดยผ่านกระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงรุกอย่างเป็นระบบ ด้วยเหตุนี้ ปตท. จึงได้ทุ่มเททรัพยากร และความพยายามในการบริหารจัดการผลกระทบด้านสังคมในทุกแง่มุมอย่างจริงจัง โดยดำเนินการด้วยความละเอียดรอบคอบ ภายใต้รูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและมีประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มอย่างแท้จริง ปตท. จึงได้จัดตั้งหน่วยงานในการดูแลงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมตามแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 4.1

โครงสร้างหน่วยงานดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ที่มา: “รายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน,” โดย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2551, น. 25.

ดังแผนภาพที่ 4.1 หน่วยงานที่ดูแลงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม คือ

- ฝ่ายวิจัยและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ขึ้นตรงกับสถาบันวิจัยและเทคโนโลยี ปตท. : ทำหน้าที่หลักในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ขององค์กร เพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินธุรกิจขององค์กร

- ฝ่ายกิจการเพื่อสังคมขึ้นตรงกับผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่สื่อสารองค์กรและกิจการเพื่อสังคม : ทำหน้าที่หลักในการดูแลและดำเนินการการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรที่ดำเนินการขึ้นเพื่อช่วยเหลือชุมชนและสังคม

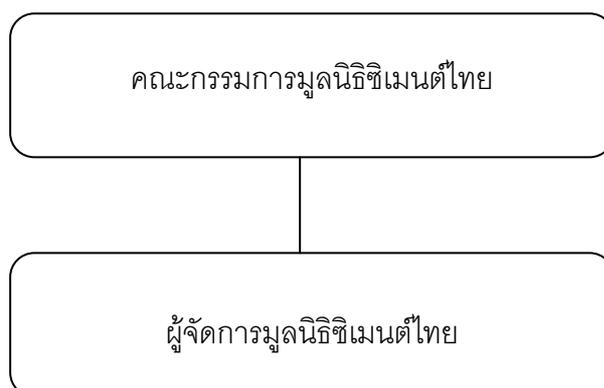
- ฝ่าย QSHE (Quality, Safety, Health and Environment) ขึ้นตรงกับรองกรรมการผู้จัดการใหญ่ : ทำหน้าที่หลักในการบริหารควบคุมคุณภาพ ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม ในกระบวนการผลิตมิให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

2.2.2 บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (SCG)

นับตั้งแต่ SCG ได้ก่อตั้งบริษัท มานานกว่า 40 ปี SCG ได้ดำเนินธุรกิจตามอุดมการณ์ โดยเชื่อมั่นในความรับผิดชอบต่อสังคมมาโดยตลอด รวมทั้งได้ปลูกฝังแนวคิดนี้กับพนักงานและบริษัทต่าง ๆ ภายในเครือ จนหล่อหลอมเป็นอุดมการณ์เดียวกันทั่วทั้งองค์กร เพื่อการดำเนินธุรกิจตามอุดมการณ์ดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ SCG จึงได้ก่อตั้ง มูลนิธิซิเมนต์ไทย ขึ้นมาเป็นตัวแทนแห่งความมุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่องและเต็มกำลัง เพื่อสร้างประโยชน์สุขอย่างยั่งยืนให้กับทุกชุมชนและสังคม ซึ่งมูลนิธิซิเมนต์ไทยมีการบริหาร ตามแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 4.2

โครงสร้างหน่วยงานดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
มูลนิธิซิเมนต์ไทย

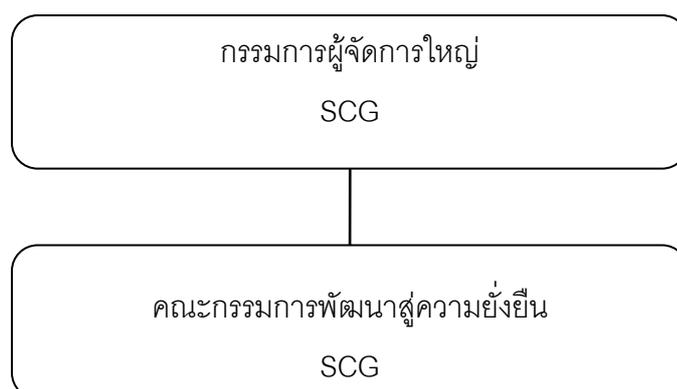
การดำเนินงานของมูลนิธิซิเมนต์ไทย จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ จึงมุ่งเน้นการดำเนินโครงการและสนับสนุนกิจกรรมที่มีส่วนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่ระดับปฐมวัย รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในด้านต่าง ๆ ทั้งการศึกษา ความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน และการปลูกฝังจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อสังคมควบคู่กันไปด้วย แต่ก็มีได้ละเลยกิจกรรมสาธารณะอันเป็นความช่วยเหลือเร่งด่วนต่าง ๆ ดังจะขอสรุปการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญของมูลนิธิซิเมนต์ไทยสามารถจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยหนังสือ
2. การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษา
3. การส่งเสริมความสามารถเฉพาะด้านของเยาวชน
4. การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมแก่เด็กและเยาวชน
5. กิจกรรมสาธารณะตามความจำเป็นเร่งด่วน

นอกจากนี้ SCG ยังได้จัดตั้ง คณะกรรมการพัฒนาสู่ความยั่งยืน (บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), 2551, น. 28) ตามแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 4.3

โครงสร้างหน่วยงานดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

ที่มา: “รายงานการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน 2550,” โดย บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), 2551, น. 28.

คณะกรรมการพัฒนาสู่ความยั่งยืน ทำหน้าที่กำหนดแผนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่สอดคล้องและควบคุมแนวทางการบริหารจัดการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านต่างๆ ได้แก่ พลังงาน น้ำ ของเสียและวัสดุเหลือใช้ ก๊าซเรือนกระจก ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพการจัดหาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การยศาสตร์ การขนส่งอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน การพัฒนาสร้างจิตสำนึกต่อพนักงาน การพัฒนาชุมชนรอบโรงงานด้วยการมีส่วนร่วม การตรวจประเมินประสิทธิผลการดำเนินงาน

2.2.3 บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)

จากคำกล่าวของ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) หรือ ร้านสะดวกซื้อ 7-Eleven “เพื่อนที่รู้ใจ ใกล้ตัวคุณ” บริษัทจึงถือเป็นภารกิจที่จะต้องประกอบธุรกิจด้วยสำนึก รับผิดชอบและมุ่งมั่นที่จะนำทรัพยากรขององค์กรมาช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมอย่างเต็ม ศักยภาพ เพื่อชุมชนสังคมส่วนรวม 7-Eleven ได้กำหนดแนวทางที่จะปลูกฝังให้พนักงานร่วมกัน สร้างธุรกิจโดยไม่มุ่งหวังแสวงหาผลกำไรเพียงอย่างเดียว หากยังยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม รู้จัก แบ่งปัน มีความรับผิดชอบต่อลูกค้า และชุมชนรอบข้าง ทั้งได้จัดโครงการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้าง วัฒนธรรมองค์กร เชื่อมความสัมพันธ์ในหมู่พนักงานตลอดจนพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตและทำงาน ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้สร้างกำลังใจและความภาคภูมิใจให้กับ พนักงาน ทั้งยังขยายผลไปสู่ครอบครัวและชุมชนรอบข้าง

บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) จึงได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อดูแล ดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ตามแผนผัง ดังนี้

ภาพที่ 4.4

โครงสร้างหน่วยงานดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ซีพี ออลล์

หน่วยงานสำนักกิจกรรมเพื่อสังคมบริหารจัดการโดยผู้จัดการสำนัก กิจกรรมเพื่อสังคม ขึ้นตรงกับ CEO ของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) สำนักกิจกรรมเพื่อ สังคมนี้จะทำหน้าที่บริหารจัดการการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดขององค์กรที่ดำเนินการ ขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

ส่วนที่ 2 รูปแบบ/ กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ขององค์กรเปรียบเทียบ

2.1 รูปแบบ

องค์กรธุรกิจต่างดำเนินกิจกรรมที่มีรูปแบบหลากหลายในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม จากตารางการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบ ในหัวข้อภาระหน้าที่ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรแต่ละองค์กรตามตาราง 2.2 ข้างต้น สามารถจำแนกรูปแบบของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบ ทั้ง 3 องค์กร (รายละเอียดในภาคผนวก) สอดคล้องกับประเภทของงาน CSR (สถาบันไทยพัฒนา, สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2551) ได้ดังนี้

รูปแบบกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ตามประเภทงาน CSR-after-process ซึ่งใช้คำในภาษาไทยว่า "กิจกรรมเพื่อสังคม" คือ การดำเนินกิจกรรม (activities) ของหน่วยงาน ซึ่งโดยมากเป็นองค์กรธุรกิจที่แสวงหากำไร เพื่อสร้างให้เกิดประโยชน์แก่สังคมในด้านต่างๆ โดยกิจกรรมที่ดำเนินการนั้นมักแยกต่างหากจากการดำเนินธุรกิจที่เป็นกระบวนการ (process) หลักของกิจการและเกิดขึ้นภายหลัง เช่น การแก้ไขเยียวยาชุมชนที่ได้รับผลกระทบทางมลพิษจากการประกอบกิจการ การแจกจ่ายสิ่งของของช่วยบรรเทาสาธารณภัย การเป็นอาสาสมัครช่วยบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ซึ่งกิจกรรมเพื่อสังคมเหล่านี้มักเป็นกิจกรรมที่อยู่นอกเหนือเวลาทำงานตามปกติ องค์กรเปรียบเทียบที่ดำเนินรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับประเภทงานนี้มี 2 องค์กร คือ

ปตท. มีรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้อง ได้แก่ หมวดกิจกรรมเพื่อชุมชนและสังคม อาทิ เช่น โครงการ PTT Tune up ช่วยชาติประหยัดพลังงาน, โครงการซัพซี้ปลดภัย รักรวินัยจราจรกับปตท., โครงการปันน้ำใจสู่ชุมชน, โครงการสนับสนุนสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, โครงการสนับสนุนมูลนิธิกองทุนระยองแข็งแรง, โครงการร่วมมือแก้ไขปัญหาร่งด่วนทางสังคม, โครงการปันน้ำใจสู่ชุมชน, โครงการแก้ปัญหาเร่งด่วนจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น หมวดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น การอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่า โดยฟื้นฟูป่าชายเลนตามโครงการวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย, โครงการทองผาภูมิตะวันตก, โครงการการประกวด รางวัลลูกโลกสีเขียว, โครงการปลูกหญ้าแฝก, การสร้างสวนสมุนไพรสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, โครงการสร้างสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติฯ มาบตาพุด โครงการระยองเมืองสีเขียว, การสนับสนุนมูลนิธิกองทุนเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมชุมชนเมืองมาบตาพุด และบ้านฉาง จังหวัดระยอง สนับสนุนการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติฯ ณ วิทยาเขต

ไปงสลดต มหาววิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, โครงการของผาภูมิตะวันตก, โครงการจัดการทรัพยากรชีวภาพชายฝั่งทะเลถึงยอดเขา พื้นที่หาดขนอม-เขานัน, โครงการค่ายเยาวชน ปตท. อนุรักษ์ทะเลไทย เป็นต้น หมวดกิจกรรมสนับสนุนการศึกษา อาทิเช่น โครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน, โครงการก่อสร้างอาคารเรียน และอาคารห้องสมุด ปตท. “พลังไทย เพื่อไทย”, โครงการมอบทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน และอุปกรณ์กีฬา แก่โรงเรียนในพื้นที่ รอบหน่วยงาน ปตท. และแนวทอส่งก๊าซธรรมชาติทั่วประเทศ, โครงการรณนิทรรศการเคลื่อนที่ “เปิดโลกก๊าซธรรมชาติ”, โครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์พลังงาน, โครงการ ปตท. (5 ส) สูโรงเรียน เป็นต้น หมวดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพชุมชนและสังคม อาทิเช่น โครงการรักษ์ป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง, โครงการ 9 ตำบลนำร่อง ร่วมหลอมแกนงาน กับ ปตท., โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก เป็นต้น

ซีพี ออลล์ มีรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้อง คือ หมวดกิจกรรมด้านภาษาไทย การอ่านและการเขียน อาทิเช่น โครงการภาษาไทยเพื่อการสร้างสรรค์และโครงการส่งเสริมการอ่าน, โครงการประกวดหนังสือดีเด่นรางวัล เซเวนบุ๊กอวอร์ดส์ (7 Book Awards), โครงการกล้าวรรณกรรม, โครงการค่ายการ์ตูน 7-11 ถอดรหัสนักวาดการ์ตูนในฝัน เป็นต้น หมวดกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม อาทิเช่น โครงการพัฒนาครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา เป็นต้น หมวดกิจกรรมด้านการพัฒนาทักษะทางปัญญา อาทิเช่น โครงการเผยแพร่หมากล้อม เป็นต้น หมวดกิจกรรมด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อาทิเช่น โครงการเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น หมวดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น โครงการประดิษฐ์ศิลป์ เป็นต้น หมวดกิจกรรมด้านการศึกษาผ่านประสบการณ์ตรง อาทิเช่น โครงการทวิภาคี เป็นต้น

รูปแบบกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ตามประเภทงาน CSR-in-process ซึ่งปัจจุบันมักเรียกกันว่า "ธุรกิจเพื่อสังคม" คือ การดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมที่อยู่ในกระบวนการทำงานหลักของกิจการ หรือเป็นการทำธุรกิจที่หากำไรอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การป้องกันหรือกำจัดมลพิษในกระบวนการผลิตเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชน การผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามข้อกำหนดในฉลากผลิตภัณฑ์ การเปิดเผยข้อมูลผลิตภัณฑ์อย่างถูกต้องครบถ้วนต่อผู้บริโภค การชดเชยความเสียหายให้แก่ลูกค้าที่เกิดจากความผิดพลาดและความบกพร่องของพนักงาน ซึ่งการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมนี้ถือเป็นกิจกรรมที่อยู่ในเวลาทำงานปกติของกิจการ องค์การเปรียบเทียบที่มีรูปแบบการกิจกรรมการดำเนินการที่สอดคล้องกับประเภทงานนี้ มี 2 องค์การ คือ

ปตท. มีรูปแบบการดำเนินการที่สอดคล้อง ได้แก่ หมวดการบริหารจัดการ QSHE (Quality, Safety, Health and Environment) อาทิเช่น การใช้พลังงานแบบอนุรักษ์พลังงาน,

การควบคุมมลพิษทางน้ำ, การควบคุมมลพิษทางอากาศ, การจัดการของเสีย, การหกรั่วไหลของน้ำมัน สารเคมี และก๊าซ เป็นต้น หมวดการส่งเสริมความยั่งยืนของธุรกิจและสิ่งแวดล้อมในสายโซ่อุปทาน (Supply Chain) อาทิเช่น การจัดหาพัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม, ฉลากเขียว, การบริหารสายโซ่อุปทานเพื่อลดผลกระทบด้าน QSHE, การพัฒนาฐานข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม, การจัดการก๊าซเรือนกระจกและปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น หมวดการจัดการด้านความปลอดภัย อาทิเช่น ความมั่นคงปลอดภัย อาทิเช่น การเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการด้านคุณภาพและความปลอดภัย, การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านความปลอดภัย, การสื่อสารและรณรงค์ส่งเสริมความปลอดภัย, การดูแลสภาพแวดล้อมในการทำงานและการส่งเสริมสุขอนามัย, การจัดการความมั่นคงปลอดภัย เป็นต้น หมวดการเตรียมพร้อมและตอบสนองต่อเหตุฉุกเฉิน และสภาวะวิกฤต อาทิเช่น การจัดทำแผนป้องกันและระงับเหตุฉุกเฉินอัคคีภัยและแผนจัดการสภาวะวิกฤติ, การจัดทำแผนกู้ภัยสำหรับการขนส่ง, การจัดทำแผนปฏิบัติการเตรียมความพร้อมแห่งชาติกระทรวงพลังงาน, การเชื่อมโยงเหตุฉุกเฉินและการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้กับผู้บริหารระดับสูงและผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

SCG มีรูปแบบการดำเนินการที่สอดคล้อง คือ หมวดการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ น้ำ ของเสียและวัสดุเหลือใช้ ก๊าซเรือนกระจก ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดหาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การขนส่ง และการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน เป็นต้น

รูปแบบกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ตามประเภทงาน CSR-as-process ซึ่งอาจเรียกว่าเป็น "กิจการเพื่อสังคม" แตกต่างจากสองจำพวกข้างต้นที่เป็นบทบาทขององค์กรธุรกิจโดยตรง กิจการในจำพวกที่สามนี้ มักเป็นองค์กรที่ดำเนินงานโดยไม่แสวงหากำไรให้แก่ตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อยังประโยชน์ให้แก่สังคมในทุกกระบวนการของกิจการ ตัวอย่างของกิจการที่อาจจัดอยู่ในข่ายนี้ ได้แก่ มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรประชาชน และส่วนราชการต่าง ๆ องค์กรเปรียบเทียบที่มีรูปแบบการกิจกรรมการดำเนินการที่สอดคล้องตามประเภทงานนี้ มีเพียงองค์กรเดียว คือ มูลนิธิซิเมนต์ไทยของ SCG ดำเนินงานโดยมีรูปแบบการดำเนินการที่สอดคล้อง ได้แก่ หมวดการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมแก่เด็กและเยาวชน อาทิเช่น โครงการเยาวชนผู้ประกอบการทางสังคมรุ่นใหม่ (8 โครงการ คือ 1. โครงการกระจกสะท้อนเงา ละครสะท้อนสังคม 2. โครงการเก็บกู้ระเบิดในอนาคต เล่านิทานสัญจรเรื่องช้างใหญ่กับมดน้อย 3. โครงการเยาวชนยุคใหม่สานสายใยวัฒนธรรม 4. โครงการพัฒนาเครือข่ายการทำงานด้านเอดส์ในเด็กและเยาวชนอำเภอสันกำแพง 5. โครงการสหกรณ์ความคิด

6. โครงการนักสืบป่าข่าว 7. โครงการบัณฑิตสำนึกรักบ้านเกิด 8. โครงการเครือข่ายเยาวชนจังหวัดนครศรีธรรมราช) โครงการเยาวชนผู้ประกอบการทางสังคม (4 โครงการ คือ 1. โครงการสะพานชีวิต 2. โครงการเพาะคนเพื่อเพาะกล้า 3. โครงการชุมชนนักกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อสังคม 4. โครงการห้องเรียนชุมชน) และโครงการสร้างเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ลุ่มน้ำลำพระเพลิง) เป็นต้น หมวดกิจกรรมสาธารณะตามความจำเป็นเร่งด่วน อาทิเช่น โครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ เป็นต้น หมวดโครงการพนักงานอาสา อาทิเช่น โครงการปันโอกาส วาดอนาคต โครงการก่อสร้างอาคารเรียน เป็นต้น

สรุป องค์การเปรียบเทียบที่ดำเนินรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับประเภทงาน CSR-after-process ซึ่งใช้คำในภาษาไทยว่า "กิจกรรมเพื่อสังคม" คือ การดำเนินกิจกรรม (activities) ของหน่วยงาน ซึ่งโดยมากเป็นองค์กรธุรกิจที่แสวงหากำไร เพื่อสร้างให้เกิดประโยชน์แก่สังคมในด้านต่าง ๆ โดยกิจกรรมที่ดำเนินการนั้นมักแยกต่างหากจากการดำเนินธุรกิจที่เป็นกระบวนการ (process) หลักของกิจการและเกิดขึ้นภายหลัง มี 2 องค์กร คือ ปตท. และ ซีพี ออลล์ องค์การเปรียบเทียบที่มีรูปแบบการกิจกรรมการดำเนินการที่สอดคล้องกับประเภทงาน CSR-in-process ซึ่งปัจจุบันมักเรียกกันว่า "ธุรกิจเพื่อสังคม" คือ การดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมที่อยู่ในกระบวนการทำงานหลักของกิจการ หรือเป็นการทำธุรกิจที่หากำไรอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม มี 2 องค์กร คือ ปตท. และองค์การเปรียบเทียบที่มีรูปแบบการกิจกรรมการดำเนินการที่สอดคล้องตามประเภทงาน CSR-as-process ซึ่งอาจเรียกว่าเป็น "กิจการเพื่อสังคม" แตกต่างจากสองจำพวกข้างต้นที่เป็นบทบาทขององค์กรธุรกิจโดยตรง กิจการในจำพวกที่สามนี้ มักเป็นองค์กรที่ดำเนินงานโดยไม่แสวงหากำไรให้แก่ตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อยังประโยชน์ให้แก่สังคมในทุกกระบวนการของกิจการ มีเพียงองค์กรเดียว คือ มูลนิธิซิเมนต์ไทยของ SCG

2.2 การลงทุน

องค์การเปรียบเทียบแต่ละองค์กรได้มีการเปิดเผยการลงทุนโดยการระบุจำนวนเงินการลงทุนในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ในปี 2550 ดังนี้ ปตท. ได้ระบุจำนวนเงินการลงทุนในกิจกรรมการจัดหาพัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 676,548.47 บาท การร่วมมือแก้ไขปัญหาระง่อนทางสังคม อาทิ เช่น การมอบถุงยังชีพและเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นจากการเกิดอุทกภัยทางภาคใต้กว่า 4 ล้านบาท การช่วยบรรเทาปัญหาน้ำนมดิบล้นตลาดของเกษตรกรโคนม 70 ล้านบาท การเสริมสร้างพลังสามัคคี ความร่วมมือเป็นสุขให้เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 25 ล้านบาท โครงการปลูกหญ้าแฝก ปตท. 30 ล้านบาท SCG ได้ระบุจำนวนเงินการลงทุนใน

กิจกรรมการจัดการเพื่อป้องกันการเกิดของเสีย อาทิ เช่น การจัดการเพื่อป้องกันการเกิดของเสีย ในธุรกิจผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง (SCG Building Materials) 3,000 ล้านบาท เป็นต้น การจัดการกิจกรรม เพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม 635 ล้านบาท ส่วนซีพี ออลล์ ไม่มีการระบุนำเงินการลงทุนใน กิจกรรมใด ๆ ในปี 2550 นี้ แต่มีการระบุนำเงินลงทุน ในปีอื่น ๆ ในกิจกรรมด้านภาษาไทยการอ่าน และการเขียน ตั้งแต่ ปี 2537 ถึง ปี 2545 เป็นจำนวนเงิน ปีละประมาณ 111,000 บาท ถึง 1,400,000 บาท

2.3 การมีส่วนร่วมจากพนักงานและชุมชน

การจัดการกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบกับแต่ละองค์กร มี รายละเอียดของการมีส่วนร่วมจากพนักงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากบุคคลในชุมชนและสังคม ในการอาสาดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อช่วยเหลือบุคคลในชุมชนและสังคม สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2551) ได้กล่าวไว้ เกี่ยวกับกิจกรรม CSR เป็นกิจกรรมที่น้อมนำให้องค์กร และสมาชิกขององค์กร เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน/สังคม เกิด ความใกล้ชิด ความร่วมมือกันในกิจกรรมของชุมชน/สังคม ไม่ใช่กิจกรรมที่เป็นธุรกิจขององค์กร ดังนี้

ปตท. ได้จัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีพนักงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคคลในชุมชนและสังคม มีส่วนร่วม ได้แก่ หมวดกิจกรรมเพื่อชุมชนและสังคม อาทิเช่น โครงการ PTT Tune up ช่วยชาติประหยัดพลังงาน, โครงการขับขี่ปลอดภัย รักวินัยจราจรกับ ปตท., โครงการปันน้ำใจสู่ชุมชน, โครงการสนับสนุนสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, โครงการสนับสนุน มูลนิธิกองทุนระยองแข็งแรง, โครงการร่วมมือแก้ไขปัญหาระงับด่วนทางสังคม, โครงการปันน้ำใจสู่ ชุมชน, โครงการแก้ปัญหาเร่งด่วนจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น กิจกรรมในหมวดกิจกรรม ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่า โดยฟื้นฟูป่าชายเลนตามโครงการวิจัย และพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย, โครงการทองผาภูมิตะวันตก, โครงการการประกวด รางวัล ลูกโลกสีเขียว, โครงการปลูกหญ้าแฝก, การสร้างสวนสมุนไพรสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี, โครงการสร้างสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติฯ มาบตาพุด, โครงการระยอง เมืองสีเขียว, การสนับสนุนมูลนิธิกองทุนเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมชุมชนเมืองมาบตาพุด และบ้านฉาง จังหวัดระยอง, การสนับสนุนการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติฯ ณ วิทยาเขตโป่งสลอด มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, โครงการจัดการทรัพยากรชีวภาพชายฝั่งทะเลถึงยอดเขา พื้นที่หาด

ขอนแก่น-เขานัน, โครงการค่ายเยาวชน ปตท. อนุรักษ์ทะเลไทย เป็นต้น หมวดกิจกรรมสนับสนุน การศึกษา อาทิเช่น โครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน, โครงการก่อสร้างอาคารเรียน และอาคาร ห้องสมุด ปตท. “พลังไทย เพื่อไทย”, โครงการมอบทุนการศึกษาอุปกรณ์การเรียนการสอน และ อุปกรณ์กีฬา แก่โรงเรียนในพื้นที่ รอบหน่วยงาน ปตท. และแนวท่อบริการก๊าซธรรมชาติทั่วประเทศ, โครงการรณนิทรรศการเคลื่อนที่ “เปิดโลกก๊าซธรรมชาติ” โครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์พลังงาน โครงการ ปตท. (5 ส) สู่วิทยาลัย เป็นต้น หมวดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพชุมชนและสังคม อาทิเช่น โครงการรักษป่า สร้างคน 84 ตำบล วิถีพอเพียง, โครงการ 9 ตำบลนำร่อง ร่วมหลอมแรงงาน กับ ปตท., โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก เป็นต้น

SCG ได้จัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีพนักงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคคลในชุมชนและสังคม มีส่วนร่วม ได้แก่ หมวดกิจกรรมการสร้างความจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม แก่เด็กและเยาวชน อาทิเช่น โครงการเยาวชนผู้ประกอบการทางสังคมรุ่นใหม่ (8 โครงการ คือ 1. โครงการกระแจะสะท้อนเงา ละครสะท้อนสังคม 2. โครงการเก็บกู้ระเบิดในอนาคต เล่านิทาน สัญจรเรื่องข้างใหญ่กับมดน้อย 3. โครงการเยาวชนยุคใหม่สานสายใยวัฒนธรรม 4. โครงการ พัฒนาเครือข่ายการทำงานด้านเอดส์ในเด็กและเยาวชนอำเภอสันกำแพง 5. โครงการสหกรณ์ ความคิด 6. โครงการนักสืบป่าข้าว 7. โครงการบัณฑิตสำนึกรักบ้านเกิด 8. โครงการเครือข่าย เยาวชนจังหวัดนครศรีธรรมราช) โครงการเยาวชนผู้ประกอบการทางสังคม (4 โครงการ คือ 1. โครงการสะพานชีวิต 2. โครงการเพาะคนเพื่อเพาะกล้า 3. โครงการชุมชนนักกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อสังคม 4. โครงการห้องเรียนชุมชน) และโครงการสร้างเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ (ลุ่มน้ำลำพระเพลิง) เป็นต้น หมวดกิจกรรมสาธารณะตามความจำเป็น เร่งด่วน อาทิเช่น โครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ เป็นต้น หมวดโครงการพนักงาน อาสา อาทิเช่น โครงการปันโอกาส วาดอนาคต โครงการก่อสร้างอาคารเรียน เป็นต้น

ซีพี ออลล์ ได้จัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีพนักงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคคลในชุมชนและสังคม มีส่วนร่วม ได้แก่ หมวดกิจกรรมด้านภาษาไทย การอ่านและ การเขียน อาทิเช่น โครงการภาษาไทยเพื่อการสร้างสรรค์และโครงการส่งเสริมการอ่าน โครงการ ประกวดหนังสือดีเด่นรางวัล เซเว่นบุ๊คอวอร์ดส์ (7 Book Awards) โครงการกล้าวรรณกรรม โครงการค่ายการ์ตูน 7-11 ถอดรหัสนักวาดการ์ตูนในฝัน เป็นต้น หมวดกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม อาทิเช่น โครงการพัฒนาครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา เป็นต้น หมวดกิจกรรมด้านการ พัฒนาทักษะทางปัญญา อาทิเช่น โครงการเผยแพร่หมากล้อม เป็นต้น หมวดกิจกรรมด้านส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรม อาทิเช่น โครงการเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น หมวดกิจกรรม

ด้านสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น โครงการประดิษฐ์ศิลป์ เป็นต้น หมวดกิจกรรมด้านการศึกษาผ่าน
 ประสบการณ์ตรง อาทิเช่น โครงการทวิภาคี เป็นต้น

2.4 ผลที่ได้รับ

องค์กรเปรียบเทียบแต่ละองค์กร ได้รับผลจากการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อ
 สังคม การได้รับรางวัลต่าง ๆ จากการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม อาทิเช่น

ปตท. ได้รับรางวัล ในปี 2551 คือ รางวัล CSR Award ปี 2551 จากนิตยสาร Boss
 Request ในฐานะที่ดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนสำคัญในการร่วมอนุรักษ์
 ฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ในปี 2550 คือ รางวัล Best Corporate
 Governance อันดับ 1 ของประเทศไทย และอันดับ 2 ของเอเชีย Recognition Awards 2007,
 The BEST of Asia รางวัลคณะกรรมการแห่งปีดีเลิศ รางวัลประกาศเกียรติคุณพิเศษสำหรับ
 คณะกรรมการบริษัทที่มีผลงานดีเด่นต่อเนื่อง Thailand Corporate Excellence Awards 2006
 ได้รับรางวัลดีเด่น 3 ประเภท คือ รางวัลการให้ความสำคัญต่อการประหยัดพลังงาน, รางวัล
 ความเป็นเลิศด้านบริการการเงินและรางวัลความมีวิสัยทัศน์ของผู้นำ รางวัลรัฐวิสาหกิจดีเด่น
 ด้านการดำเนินงานเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการองค์กร และผลการดำเนินงาน
 รางวัลรองชนะเลิศ ประเภทธุรกิจขนาดใหญ่ การประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TQA) รางวัลสถานประกอบการดีเด่นด้าน
 ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน รางวัล EIA Monitoring Awards
 2007 รางวัลกลุ่มควิซี (Quality) ยอดเยี่ยม เป็นต้น

SCG ในปี 2551 ได้รับการจัดอันดับการเปิดเผยข้อมูลด้าน CSR ของบริษัทในทวีป
 เอเชียเป็นครั้งแรก ให้เป็นผู้นำด้านการเปิดเผยข้อมูล CSR เป็นอันดับ 1 ของไทย และอันดับ 6
 ของ Asia ในปี 2550 ได้รับรางวัล ดังนี้ รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวจากการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประเภทธุรกิจขนาดใหญ่
 Silver Class, Outstanding Sustainability Result in the Sector Building Materials & Fixtures
 รางวัลบริษัทดีเยี่ยมอันดับ 1 ของไทยด้านการบริหารจัดการด้านการดำเนินธุรกิจด้วยหลัก
 บรรษัทภิบาล ด้านนโยบายการจ่ายเงินปันผล และด้านการมีผู้บริหารการเงินดีเยี่ยม Thailand
 Corporate Excellence Awards รางวัลบริษัทจดทะเบียนยอดเยี่ยมด้านการดูแลผู้ถือหุ้น รางวัล
 สถานประกอบการดีเด่นด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

รางวัลสถานประกอบการที่ปฏิบัติตามมาตรการในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการสภาพแวดล้อมดีเด่น ประเภทอุตสาหกรรม รางวัลธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม รางวัลธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม รางวัลสถานประกอบการที่ปฏิบัติตามมาตรการในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการสภาพแวดล้อมดีเด่น ประเภทอุตสาหกรรม รางวัลดีเด่นด้านการอนุรักษ์พลังงาน ประเภทโรงงาน รางวัลสถานประกอบการดีเด่นด้านแรงงานสัมพันธ์ รางวัลสถานประกอบการที่ปฏิบัติตามมาตรการในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการสภาพแวดล้อมดีเด่น ประเภทเหมืองแร่ 2007 Award for TPM Excellence, First Category

ซีพี ออลล์ ในปี 2549 ได้รับรางวัล รางวัลรองชนะเลิศด้านนวัตกรรมแห่งชาติด้านสังคม รางวัลโรงเรียนรักการอ่านยอดเยี่ยม รางวัลสถานประกอบการดีเด่นด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน, รางวัลรองชนะเลิศด้านนวัตกรรมแห่งชาติด้านสังคมให้แก่ผลงาน “นวัตกรรมการเรียนรู้จากภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง” จากกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

2.5 การวางแผนในอนาคต

จากการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ตามแนวทางที่กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม อุดมการณ์ การกำกับดูแลกิจการขององค์กรเปรียบเทียบกับแต่ละองค์กร เพื่อดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการใด ๆ เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วนั้น ย่อมต้องมีการวางแผนการดำเนินการลำดับต่อไปในอนาคต ดังนี้เพื่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในอนาคตที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับโครงการในอนาคตขององค์กร ควรมีการวางแผนในอนาคตเช่นเดียวกัน ซึ่งองค์กรเปรียบเทียบกับแต่ละองค์กรได้เปิดเผยข้อมูลในการวางแผนกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในอนาคต ดังนี้

ปตท. วางแผนในอนาคตเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การจัดหาพัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การจัดการเกี่ยวกับก๊าซเรือนกระจกและปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดการของเสียและวัสดุเหลือใช้

SCG วางแผนในอนาคตเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การดำเนินงานที่สำคัญเพื่อบริหารจัดการของเสียและวัสดุเหลือใช้ การบริหารจัดการก๊าซเรือน

กระจก โครงการบันไดโอกาสवादอนาคต โครงการพัฒนาหลักสูตรในการเผยแพร่ความรู้ด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคม

ซีพี ออลล์ วางแผนในอนาคตเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ของ คือ โครงการทวิภาคี เพื่อจัดเตรียมบุคคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและมีความพร้อมใน การดำเนินงานในร้านสะดวกซื้อ 7-11 ให้เพียงพอต่อการขยายสาขาในอนาคต

จะเห็นได้ว่าเป็นแผนอนาคตในการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ องค์การเปรียบเทียบ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยรอบ ชุมชนและสังคม ของสถานที่องค์กรดำเนินธุรกิจ หรือเพื่อการดำเนินงานของธุรกิจขององค์กรเอง

ทั้งนี้ องค์กรควรมีการวางแผนในอนาคตสำหรับการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อ นอกเวลาการทำงานปกติในการช่วยเหลือสังคมเพื่อประโยชน์ต่อสังคม เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมจาก พนักงานในองค์กรอย่างสมัครใจในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมอย่างแท้จริง และเป็นการ สร้างสัมพันธ์อันดีต่อสังคมและชุมชน ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อองค์กรทั้งจากพนักงาน และบุคคล ในชุมชนสังคมโดยรอบ ซึ่งจะนำไปสู่ความเชื่อถือเป็นสินค้าและการบริการขององค์กร และเกิดเป็น Brand positioning ต่อสังคมโดยรวมสืบไป

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจไทยในอนาคต

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านความรับผิดชอบต่อ สังคมขององค์กรธุรกิจ คือ ดร.โสภณ พรโชคชัย ผู้เขียนหนังสือ “CSR ที่แท้” และบริหารกิจการ เอกชน”ศูนย์ข้อมูล วิจัยและประเมินค่าอสังหาริมทรัพย์ AERA” เพื่อนำข้อมูลมาสรุปแนวทาง การพัฒนาการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจไทยในอนาคต ผู้ศึกษาขอเสนอข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยสรุป ดังนี้

3.1 ความหมายของ CSR

เพื่อสื่อถึงข้อมูลรายละเอียด ที่ ดร.โสภณ ได้กล่าวถึงในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ได้ กระจ่างชัดยิ่งขึ้น ในเบื้องต้นผู้ศึกษาจึงขอกล่าวถึง ความหมายของ CSR ที่แท้ ที่ โสภณ พรโชคชัย กล่าวไว้ (2551, น. 13-14) หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ โดยนัย ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ (responsibility) ย่อมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ทำย่อมหมายถึงการละเมิดกฎหมาย

2. ความรับผิดชอบนี้ต้องดำเนินการต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลาย ตั้งแต่ผู้ถือหุ้น นักลงทุน ลูกจ้าง คู่ค้า ลูกค้า ชุมชนที่องค์กรธุรกิจนั้นตั้งอยู่ สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยรวมทั้งหมด

3. ประเด็นหลักเกี่ยวกับ CSR ได้แก่ ธรรมาภิบาล การจัดการสิ่งแวดล้อม ความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น

4. ส่วนที่องค์กรธุรกิจ ทำความดีนอกเหนือจากหน้าที่รับผิดชอบ ถือเป็นอาสาสมัคร การบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจที่สมควรดำเนินการเพื่อแสดงความใจกว้างและทำให้สังคมชื่นชม ส่งผลดีต่อธุรกิจ

5. หากมุ่งเน้นการทำความดี แต่ขาดความรับผิดชอบ ละเมิดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลาย ไม่พึงถือเป็น CSR

6. องค์กรธุรกิจจำเป็นต้องมี CSR ทำให้การค้าดีขึ้น เพราะ CSR นำมาซึ่งความสามารถในการแข่งขัน และลดความเสี่ยงทางธุรกิจ เพื่อให้องค์กรธุรกิจยั่งยืน ดังนั้น CSR จึงไม่ใช่เน้นที่การให้หรือการบริจาค แต่เป็นการลงทุนที่องค์กรธุรกิจนั้น ๆ พึงกระทำนั่นเอง

ทั้งนี้ ดร.โสภณ ยังกล่าวเสริมอีกว่า อาจสามารถแบ่ง CSR ออกเป็นระดับ 3 ระดับ ตามความสำคัญ (โสภณ พรโชคชัย, 2551, น. 12-13) ดังนี้

1. ระดับที่กำหนดตามกฎหมาย เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายอาคารและผังเมือง ฯลฯ การไม่ทำตามถือเป็นการละเมิดต่อบุคคล กลุ่ม ชุมชนหรือสังคม องค์กรที่มี CSR ต้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด

2. ระดับที่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณหรือจริยธรรม ซึ่งถือเป็น “ข้อกฎหมายอย่างอ่อน (Soft Laws) เช่น ข้อนี้หากไม่ปฏิบัติ อาจถูกพักใบอนุญาตหรือถูกไล่ออกจากวงการ ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เช่น วงการผู้ประเมินค่าทรัพย์สิน วงการแพทย์ และวงการวิศวกร ฯลฯ

3. ระดับอาสาสมัคร เช่น เป็นผู้อุปถัมภ์ ผู้บริจาค ผู้อาสาทำดีในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งต่อบุคคล กลุ่ม ชุมชนหรือสังคมโดยรวม สิ่งเหล่านี้จะทำหรือไม่ก็ได้ ไม่ได้มีกำหนดไว้ แต่หากทำดี สังคมก็จะยกย่องและชื่นชม

ดังนั้น ธุรกิจที่มี CSR จึงต้องดำเนินการตามข้อ 1 เพื่อคุ้มครองผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะผู้บริโภคตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ต้องทำตามข้อ 2 เพื่อการเป็นองค์กรธุรกิจที่มีการกำกับดูแล กิจการที่ดี สร้างความแข็งแกร่งและเพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่ตราสินค้าขององค์กร และควรทำตามข้อ 3 เพื่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรและผู้เกี่ยวข้องในการทำคุณความดีนั้น

โดยสรุป การรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ คือ การที่องค์กรธุรกิจดำเนินธุรกิจ โดยการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตามจรรยาบรรณหรือจริยธรรมธุรกิจที่องค์กรได้ กำหนดไว้ ไม่เอาเปรียบ ไม่ละเมิด ต่อทุกฝ่าย ตั้งแต่ผู้ถือหุ้น ลูกจ้าง ลูกค้า คู่ค้า ชุมชนโดยรอบ องค์กรธุรกิจ อีกทั้งยังควรอาสาทำความดีด้วยการช่วยเหลือสังคมความสมัครใจ เพื่อประโยชน์ต่อ สังคมโดยรวมอย่างแท้จริง ซึ่งการดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมนี้จะส่งผลมายัง องค์กร ทำให้องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดี มีความน่าเชื่อถือ ในการดำเนินธุรกิจที่ไม่ผิดกฎหมาย มี จรรยาบรรณจริยธรรม อีกทั้งยังทำความดีให้กับสังคม เหล่านี้ย่อมเป็นสร้างความยั่งยืนในการ ดำเนินธุรกิจให้กับองค์กรธุรกิจนั้นอย่างแท้จริง

3.2 การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR .ในประเทศไทย

การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR .ในประเทศไทยนั้น ดร.โสภณ ได้กล่าวไว้ว่า ไม่ทราบถึงมีการพัฒนามาอย่างไร แต่คงเริ่มเมื่อ 50-60 ปีที่แล้ว จากการ บริจาค การให้แบบ."คุณหญิง คุณนาย" คือ การให้เปล่าเป็น เงิน หรือสิ่งของแก่ผู้ที่เดือดร้อน เพื่อ การช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนแก่บุคคลนั้น ๆ โดยไม่หวังผลตอบแทน และเมื่อคำว่า CSR เริ่มเข้ามาในประเทศไทยเมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้ว เริ่มมีการกล่าวถึงมากขึ้น โดยคาดว่า เริ่มจาก "Strategic CSR "หรือ การทำ CSR เชิงการตลาดการโฆษณา คือ การดำเนินการด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการทำกิจกรรมเพื่อสังคม เพียงเพื่อการประชาสัมพันธ์องค์กรของตนให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งเป็นการกระทำที่ก่อประโยชน์เพื่อประโยชน์ต่อองค์กรของตนฝ่ายเดียว

จากนั้นพัฒนามาสู่การทำ CSR เชิงรูปแบบ ได้แก่ การจัดทำรายงานเกี่ยวกับ CSR จรรยาบรรณ จริยธรรม และธรรมาภิบาล เป็นต้น โดยมักจะเน้นการเกี่ยวข้องกับชุมชน สังคม และ สิ่งแวดล้อม เช่น

- การลงทุนในชุมชน (community investment) การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือชุมชนหรือจัดความยากจนในชุมชน
- การพัฒนาศักยภาพแรงงาน ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือสังคม
- การดำเนินการห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) กับสิ่งแวดล้อม การดำเนินธุรกิจกับความหลากหลายทางชีวภาพ (bio-diversity) ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อสิ่งแวดล้อม

การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เหล่านี้ องค์กรธุรกิจควรมีการ ดำเนินการที่ไม่เบี่ยงประเด็นไปจากสิ่งที่ต้องทำเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อองค์กรอย่างแท้จริง

หรือมิใช่เป็นการดำเนินการอาสาทำความดี เพียงเพื่อบดบังความความรับผิดชอบต่อที่แท้จริงขององค์กร

3.3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในอนาคต

ดร.โสภณ ได้กล่าวไว้ว่า การรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจควรเป็นการดำเนินการ CSR การตลาดเชิงคุณธรรม ยึดถือหลักการ “ทำดีได้ดี” คือ การที่องค์กรธุรกิจดำเนินธุรกิจที่ดี อย่างตรงไปตรงมา มีความรับผิดชอบต่อไม่เอาัดเอาเปรียบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งกับผู้ถือหุ้น ลูกค้า ลูกจ้าง ชุมชนโดยรอบและสังคมโดยรวม โดยการดำเนินธุรกิจที่ไม่ละเมิดกฎหมาย ไม่ละเมิดจรรยาบรรณ และร่วมกันทำความดีช่วยเหลือสังคมโดยสุจริต เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กรธุรกิจ ทำให้องค์กรมีชื่อเสียงที่ดีที่ทำความดีด้วยความจริงใจ ส่งผลให้องค์กรดำเนินธุรกิจต่อไปด้วยความยั่งยืนอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางของการพัฒนาการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจไทยในอนาคตได้ ดังนี้

1. สำหรับองค์กรที่ยังไม่มีการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ควรมีดำเนินการ ดังนี้

- กำหนดเป้าหมายขององค์กรให้ชัดเจน เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย ที่จะมีการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างแท้จริง

- มีการดำเนินธุรกิจตามที่ได้กำหนดไว้ อย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ในขั้นต้น เป็นอย่างน้อย คือ การดำเนินธุรกิจที่ไม่ผิดกฎหมาย โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตามระดับความสำคัญของ CSR ระดับ 1 คือ การดำเนินการตามกฎหมาย ในขั้นต้น มีจรรยาบรรณและจริยธรรมทางธุรกิจ ตามระดับความสำคัญของ CSR ระดับ 2 คือ การดำเนินการตามหลักจรรยาบรรณหรือจริยธรรมขององค์กร

- มีการอาสาทำความดีเพื่อสังคม เช่น การบริจาค การทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสังคมอย่างจริงใจ ตามระดับความสำคัญของ CSR ระดับ 3 คือ การอาสาทำความดีเพิ่มเติมจากสิ่งที่ควรมีการดำเนินการในระดับ และ 2 แล้ว

2. สำหรับองค์กรที่มีการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

- ควรมีการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีอยู่แล้วอย่างสม่ำเสมอ มิใช่เป็นการดำเนินการเพียงแค่เป็นครั้งคราว ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องร่วมด้วย

- ควรมีการพัฒนาการดำเนินการและรูปแบบการดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรให้มากขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อสังคมให้มากยิ่งขึ้น

โดยสรุปแนวทางการพัฒนาการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจไทย ในอนาคต ที่องค์กรธุรกิจควรดำเนินการ ดังนี้ คือ

1. ตั้งเป้าหมาย โดยกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อุดมการณ์ การกำกับดูแลกิจการ จริยธรรมและจรรยาบรรณขององค์กร เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกันทั้งองค์กร

2. ผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรดำเนินการบริหารจัดการ และปฏิบัติตามแนวทางที่องค์กรกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อุดมการณ์ การกำกับดูแลกิจการ จริยธรรมและจรรยาบรรณขององค์กรที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ให้เกิดเป็นรูปธรรม

3. ดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ พร้อมทั้งศึกษาค้นคว้าหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมให้มีคุณประโยชน์ต่อสังคมให้มากยิ่งขึ้น

ซึ่งหากองค์กรธุรกิจมีการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ตามแนวทางดังกล่าว ในมุมมองของการดำเนินธุรกิจถือเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งที่คุ้มค่า ที่สามารถทำให้องค์กรนั้น ๆ ได้รับความเชื่อถือ เป็นการสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับองค์กรอย่างยั่งยืนแท้จริง ดังนี้ (โสภณ พรโชคชัย, 2551, น. 19-21) คือ

1. เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน : การรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งลูกค้า คู่ค้า ลูกจ้าง สังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการแข่งขันในอีกมิติหนึ่งที่จะช่วยให้ขายสินค้าได้มากขึ้น หรือมีขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น

2. สร้างมูลค่าเพิ่ม : การมี CSR ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร

3. เพิ่มรายได้ : องค์กรที่มี CSR ย่อมเป็นการสร้างบรรยากาศในการทำงานให้มีพนักงานที่ดี ย่อมถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ในการปฏิบัติงานให้กับองค์กรอย่างมีคุณภาพเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับองค์กรได้

4. ลดความเสี่ยงของธุรกิจ : องค์กรที่ดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใสมี CSR ย่อมดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม ลดความเสี่ยงที่จะกระทำผิดกฎหมาย ดังนั้น จึงได้รับความยินดี จากตลาด คู่ค้า และจากลูกค้า ในการร่วมธุรกิจ การใช้สินค้าและบริการด้วยดี

5. เข้าถึงแหล่งทุนยิ่งขึ้น : องค์กรที่มี CSR ย่อมได้รับความเชื่อถือจากสถาบันการเงินที่เป็นแหล่งเงินทุน ทำให้มีโอกาสในการกู้เงินนำมาลงทุนทางธุรกิจได้มากกว่าองค์กรที่ไม่มี CSR

6. ประสิทธิภาพสูงขึ้น : CSR ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพได้เพราะมุ่งเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรได้อย่างสูงสุด ทั้งการนำกลับมาใช้ใหม่และใช้ซ้ำ (reuse, recycle)

7. สร้างทุนมนุษย์ : องค์กรที่มี CSR มีความใส่ใจคำนึงถึงความสำคัญของบุคลากร ย่อมทำให้บุคลากรในองค์กรมีใจรักที่จะดำเนินงานเพื่อทำให้องค์กรนั้นเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

8. สร้างตราสินค้า : องค์กรที่มี CSR หรือมีกิจกรรม CSR ที่ไม่ชัดเจน ย่อมไม่เป็นที่รู้จักและทำให้มูลค่าของตราสินค้านั้นน้อยกว่าองค์กรที่มี

สรุป โดยหลักของการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นมีความหมายโดยนัยของคำดังกล่าว มีการมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งการรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในที่นี้ควรนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจไทยในอนาคต โดยการทำ CSR แบบการตลาดเชิงคุณธรรม ยึดถือหลักการ “ทำดีได้ดี” คือ การดำเนินธุรกิจโดยยึดหลักการต้องดำเนินธุรกิจอย่างถูกกฎหมายอย่างเคร่งครัด ในขั้นแรก ต่อมาต้องมีจรรยาบรรณและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ จากนั้นจึงเพิ่มระดับด้วยการอาสาทำคุณประโยชน์เพื่อช่วยเหลือสังคม ทั้งนี้องค์กรต้องตั้งเป้าหมายขององค์กร โดยการนำความรับผิดชอบต่อสังคมมาเป็นส่วนสำคัญในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ อุดมการณ์ การกำกับดูแลกิจการ จรรยาบรรณ หรือจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างแนวทางในการบริหารและการปฏิบัติงานร่วมกันในองค์กรให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมตามแนวทางดังกล่าว ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว จะช่วยส่งผลให้กับองค์กรได้อย่างมากมายทั้งทำให้องค์กรเป็นที่รู้จักในการดำเนินการที่ถูกกฎหมาย มีจรรยาบรรณ มีจริยธรรม ใจบุญ ช่วยเหลือสังคม ทำการค้าโดยไม่ทำให้ใครเดือดร้อน ทำให้องค์กรธุรกิจอื่น ๆ อยากร่วมลงทุนด้วย ทำให้สถาบันการเงินอยากให้เงินกู้ ทำให้ลูกค้า ผู้บริโภคหรือลูกค้าอยากใช้สินค้าและบริการ อีกทั้งยังส่งผลให้บุคลากรมีใจรักในการดำเนินงาน ทำให้องค์กรนั้นเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ นับได้ว่าการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าสำหรับองค์กรธุรกิจที่มุ่งหวังจะดำเนินธุรกิจให้เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป ดังคำกล่าวของ โสภณ พรโชคชัย (2551, น. 46)

“ทุกธุรกิจขนาดใดก็ตามที่มุ่งหวังจะยั่งยืนต้องมี CSR”

ส่วนที่ 4 การอภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง “การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย” ผู้ศึกษาได้พบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

4.1 แนวคิดและการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบ

จากการศึกษาจะพบว่า การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย ซึ่งเป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่มีชื่อเสียงในการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทย หรือในการศึกษาคั้งนี้ นิยามศัพท์โดยใช้คำแทนว่า องค์กรเปรียบเทียบ ทั้ง 3 องค์กร ต่างนำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ Corporate Social Responsibility หรือ CSR มาเป็นพื้นฐานในการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ดังที่ โดยในขั้นต้นต่างนำมาเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างการบริหารงานในการกำหนดเป็นหลักการในการดำเนินธุรกิจขององค์กร ซึ่งแต่ละองค์กร อาจใช้คำเรียกที่แตกต่างกันไป เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ อุดมการณ์ ค่านิยม การกำกับดูแลกิจการ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ดังนี้ **ปตท.** นำมากำหนดเป็น **วิสัยทัศน์** คือ ค่านิยม มุ่งมั่นดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและยึดหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นวัฒนธรรมและค่านิยมหลักขององค์กร **พันธกิจ** คือ ต่อสังคมและชุมชน จะเป็นองค์กรที่ดีของสังคมในการดำเนินกิจการ โดยปกป้องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายใต้มาตรฐานสากลและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีต่อสังคมชุมชน **ค่านิยม** คือ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตอบแทนสังคม จะรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อสังคม ชุมชน **การกำกับดูแลกิจการ** คือ บทบาทของผู้มีส่วนได้เสียชุมชน และสังคม : ตระหนักและห่วงใยถึงความปลอดภัยของสังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งให้ความสำคัญต่อกิจกรรมของชุมชนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ โดยปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด **SCG** นำมากำหนดเป็น **อุดมการณ์** คือ ถือมั่นในความรับผิดชอบต่อสังคม โดย SCG ตั้งเจตนารมณ์ไว้ว่า จะดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อที่พึงมีต่อ ประเทศชาติและสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญจะประพุดิตนเป็นพลเมืองดีทำประโยชน์ให้แก่สังคม และทุกชุมชนที่เครือข่าย ดำเนินธุรกิจอยู่ **วิสัยทัศน์** คือ คนของเรา... เก่งและดี SCG เชื่อว่าความเก่งต้องอยู่คู่กับความดีจึงจะสามารถสร้าง

ความเจริญเติบโตร่วมกันระหว่างองค์กร พนักงานและสังคมรอบข้างได้อย่างยั่งยืน จึงเลือกเฟ้นคนที่เป็นทั้งคนเก่งและคนดีมาร่วมงาน สนับสนุนให้พนักงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดีที่ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน ไปจนถึงการสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้พนักงานสร้างสรรค์โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม **การกำกับดูแลกิจการ** คือ บทบาทของผู้มีส่วนได้เสียสังคม : SCG มุ่งสนับสนุนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพของสังคม อย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อมั่นว่าความสำเร็จอย่างยั่งยืนของบริษัทขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท รวมทั้งการให้ความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเสริมสร้างประโยชน์สุขของสังคม, สิ่งแวดล้อม : SCG ให้ความสำคัญในการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีแผนงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน ะมีระบบติดตามประเมินผล และ ซีพี ออลล์ นำมา กำหนดเป็น **พันธกิจ** คือ “ เรามุ่งสร้างความผูกพันกับลูกค้าด้วยการสรรหาสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ภายใต้การบริหารงานแบบ harmony พร้อมทั้งสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับสังคมและชุมชน **“การกำกับดูแลกิจการ”** คือ สิทธิและความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียต้องเคารพสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย โดยต้องตั้งมั่นในความยุติธรรมและมีคุณธรรมกับผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อที่พึงมีต่อสังคมและชุมชน เสมือนเป็นภารกิจหลักที่จะสร้างสรรค์โครงการและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและชุมชน ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งหน่วยงานเพื่อกำหนดการบริหารนโยบายและปฏิบัติภาระหน้าที่การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กร ดังนี้ **ปตท. จัดตั้ง ฝ่ายกิจการเพื่อสังคม** เพื่อทำหน้าที่หลักในการดูแลและดำเนินการการจัดกิจการต่าง ๆ ขององค์กรที่ดำเนินการขึ้นเพื่อช่วยเหลือชุมชนและสังคม ฝ่ายวิจัยและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อทำหน้าที่หลักในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ขององค์กร เพื่อป้องกันและลดกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินธุรกิจขององค์กร และฝ่าย QSHE (Quality Safety Health and Environment) เพื่อทำหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายการบริหารควบคุมคุณภาพ ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม ในกระบวนการผลิตมิให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม SCG จัดตั้ง **คณะกรรมการพัฒนาสู่ความยั่งยืน** เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและการบริหารแผนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่สอดคล้องและควบคุมแนวทางครอบคลุมแนวทางการบริหารจัดการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านต่างๆ และมูลนิธิซิเมนต์ไทย เพื่อทำหน้าที่โดยจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ จึงมุ่งเน้นการดำเนินโครงการและสนับสนุนกิจกรรมที่มีส่วนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่ระดับปฐมวัย รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในด้านต่าง ๆ และดำเนินกิจกรรมสาธารณะ

อันเป็นความช่วยเหลือเร่งด่วนต่าง ๆ และซีพี ออลล์ จัดตั้ง สำนักกิจกรรมเพื่อสังคม เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดขององค์กรที่ดำเนินการขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ซึ่งการดำเนินการขององค์กรเปรียบเทียบกับ 3 องค์กร สอดคล้องกับ กองบรรณาธิการประชาชาติธุรกิจ (2550, น. 8) กล่าวว่า กิจกรรม CSR ต้องสอดคล้องกับพันธกิจ และวิสัยทัศน์ขององค์กร และวารัฐปัญญา ศรีเสวก (2551, น. 7) กล่าวว่า บางองค์กรมีการจัดตั้ง คณะกรรมการระดับสูงขึ้นมาดูแลด้านนี้โดยเฉพาะ บางองค์กรก็ตั้งหน่วยงานพิเศษแยกพิเศษมาดูแลด้านนี้เพิ่มเติม อีกทั้งการดำเนินการตามลำดับดังกล่าวขององค์กรเปรียบเทียบกับยังสอดคล้องกับ ผลการสัมภาษณ์ของ ดร.โสภณ ที่กล่าวถึงแนวทางการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อองค์กรธุรกิจไทยในอนาคต ที่องค์กรธุรกิจควรดำเนินการ คือ ในขั้นต้นต้องตั้งเป้าหมาย โดยกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อุดมการณ์ การกำกับดูแลกิจการ จริยธรรมและจรรยาบรรณขององค์กร เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกันทั้งองค์กร ต่อมาผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรต้องดำเนินการบริหารจัดการ และปฏิบัติตามแนวทางที่องค์กรกำหนด เป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อุดมการณ์ การกำกับดูแลกิจการ จริยธรรมและจรรยาบรรณขององค์กรที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นให้เกิดเป็นรูปธรรม

4.2 รูปแบบ / กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบ

จากการศึกษาจะพบว่า รูปแบบกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทยที่มีชื่อเสียงในการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทย หรือองค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กร ต่างนำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมมาจัดรูปแบบกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ที่สอดคล้องกับประเภทของงาน CSR (สถาบันไทยพัฒนา, สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2551) ดังนี้ คือ ปตท. และ ซีพี ออลล์ ดำเนินรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับประเภทงาน CSR-after-process ซึ่งใช้คำในภาษาไทยว่า "กิจกรรมเพื่อสังคม" คือ การดำเนินกิจกรรม (activities) ของหน่วยงาน ซึ่งโดยมากเป็นของธุรกิจที่แสวงหากำไร เพื่อสร้างให้เกิดประโยชน์แก่สังคมในด้านต่าง ๆ โดยกิจกรรมที่ดำเนินการนั้น มักแยกต่างหากจากการดำเนินธุรกิจที่เป็นกระบวนการ (process) หลักของกิจการและเกิดขึ้นภายหลัง คือ ปตท. และ ซีพี ออลล์ องค์กรเปรียบเทียบที่มีรูปแบบการกิจกรรมการดำเนินการที่สอดคล้องกับประเภทงาน CSR-in-process ซึ่งปัจจุบันมักเรียกกันว่า "ธุรกิจเพื่อสังคม" คือ การดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมที่อยู่ในกระบวนการทำงานหลักของกิจการ หรือเป็นการทำ

ธุรกิจที่หากำไรอย่างมีความรับผิดชอบ คือ ปตท. และ SCG องค์การเปรียบเทียบที่มีรูปแบบกิจกรรมการดำเนินการที่สอดคล้องตามประเภทงาน CSR-as-process ซึ่งอาจเรียกว่าเป็น "กิจการเพื่อสังคม" แตกต่างจากสองจำพวกข้างต้นที่เป็นบทบาทขององค์กรธุรกิจโดยตรง กิจการในจำพวกที่สามนี้ มักเป็นองค์กรที่ดำเนินงานโดยไม่แสวงหากำไรให้แก่ตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อยังประโยชน์ให้แก่สังคมในทุกกระบวนการของกิจการ มีเพียงองค์กรเดียว คือ มูลนิธิซิเมนต์ไทยของ SCG สำหรับการเปิดเผยข้อมูลการลงทุนในการดำเนินการกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบมีการเปิดเผยทั้ง 3 องค์กร แต่เป็นการเปิดเผยที่แตกต่างกัน โดย SCG ระบุถึงการลงทุนการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด แต่ปตท. และ ซีพี ออลล์ ระบุการลงทุนเฉพาะบางกิจกรรมเท่านั้น โดยนัยของหลักการความรับผิดชอบต่อสังคม ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ยังได้ยกร่างแนวปฏิบัติในเรื่อง CSR ให้แก่บริษัทจดทะเบียนและกิจการทั่วไป (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานปลัดกระทรวง, สำนักส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนา, 2551, น. 41-48) ในหัวข้อการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่สอดคล้องกับแนวคิดบรรษัทภิบาล ซึ่งหมายถึง การกำกับดูแลกิจการที่ดี (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานปลัดกระทรวง, สำนักส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนา, 2551, น. 35-41) ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2549 ในหมวดข้อมูล การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส โดยระบุว่าให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลทางการเงินให้ถูกต้อง ครบถ้วน ดังนั้นจึงยังผลทำให้ SCG ได้รับรางวัลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม โดยได้รับการจัดอันดับการเปิดเผยข้อมูลด้าน CSR เป็นอันดับ 1 ของไทย ในปี 2551 และนอกจากนี้รูปแบบการดำเนินกิจกรรมขององค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กร โดยส่วนใหญ่จะมีการมีส่วนร่วมทั้งจากพนักงาน บุคคลในชุมชน หรือองค์กรอื่นร่วมด้วย

4.3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจไทยในอนาคต

จากการศึกษาจะพบว่าการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบทั้ง 3 องค์กร ซึ่งเป็นองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทยที่มีชื่อเสียงในการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทย ต่างมีการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นขั้นตอน คือ ในขั้นต้นทุกองค์กรต่างนำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมมาเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างการบริหารงานในการกำหนดเป็นหลักการในการดำเนินธุรกิจ

ขององค์กร ซึ่งแต่ละองค์กร อาจใช้คำเรียกที่แตกต่างกันไป เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ อุดมการณ์ ค่านิยม การกำกับดูแลกิจการ ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งหน่วยงานเพื่อกำหนดการบริหารและนโยบาย และการปฏิบัติภาระหน้าที่ การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กร และนำไปสู่การดำเนินการจัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักการในการดำเนินธุรกิจขององค์กร อย่างเป็นรูปธรรมที่องค์กรเปรียบเทียบกับแต่ละองค์กรได้ดำเนินการแล้วนั้น ยังเท่ากับเป็นการดำเนินธุรกิจอย่างมีจริยธรรมตามองค์ประกอบของหลักจริยธรรมทางธุรกิจ ตามที่ เยาวลักษณ์ จิตต์วโรดม (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2551) ได้ระบุ ในการรักษาคำมั่นสัญญา โดยปฏิบัติตามข้อตกลง ด้วยความเอาใจใส่ต่อบุคคลอื่น เอาใจใส่ เมตตากรุณา รู้จักแบ่งปัน ช่วยในสิ่งที่จำเป็น และหลีกเลี่ยงที่จะทำอันตรายต่อผู้อื่น และการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมที่พนักงานในองค์กรเปรียบเทียบกับ บุคคลในชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินและปฏิบัติกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมต่าง ๆ ขององค์กร อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจไทยในอนาคต ที่องค์กรธุรกิจควรดำเนินการ ตามที่ ดร.โสภณ ได้ให้การสัมภาษณ์ คือ ในขั้นต้นให้องค์กรธุรกิจตั้งเป้าหมาย โดยกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อุดมการณ์ การกำกับดูแลกิจการ จริยธรรมและจรรยาบรรณขององค์กร เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกันทั้งองค์กร จากนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรดำเนินการบริหารจัดการ และปฏิบัติตามแนวทางที่องค์กรกำหนด เป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อุดมการณ์ การกำกับดูแลกิจการ จริยธรรมและจรรยาบรรณขององค์กรที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ให้เกิดเป็นรูปธรรม

ดังนั้น แนวทางและขั้นตอนการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบกับ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลสัมภาษณ์ของ ดร.โสภณ พรโชคชัย ดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจไทยในอนาคต ให้องค์กรธุรกิจอื่น ๆ ในประเทศไทย นำไปเป็นแนวทางการดำเนินเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรได้ ถึงแม้ว่าองค์กรนั้นจะมีความแตกต่างทั้ง ลักษณะการประกอบธุรกิจ ขนาดขององค์กร หรือมีประวัติความเป็นมายาวนานไม่เท่ากัน แต่สิ่งหนึ่งที่ทุกองค์กรธุรกิจในสังคมสามารถทำได้เหมือนกัน คือ การดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมตามอย่างการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเปรียบเทียบกับ และตามที่ ดร.โสภณกล่าวไว้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการดำเนินการ “ทำดีที่ได้ดี” คือ องค์กรที่ทำความดีโดยการดำเนินธุรกิจโดยมีความรับผิดชอบต่อสังคม ย่อมดำเนินธุรกิจได้เติบโตอย่างยั่งยืน